

Problematika vzdělávání sester

Eliška Zajíčková

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eliška Zajčková**
Osobní číslo: **H15095**
Studijní program: **B5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Problematika vzdělávání sester**

Zásady pro vypracování:

Vypracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek v oblasti vzdělávání sester.
Stanovení cílů a metodiky výzkumu.
Realizace výzkumu technikou dotazníku.
Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a návrh doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUŽGOVÁ, Radka a Ilona PLEVOVÁ. Ošetrovatelství I. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3557-3.

ČESKO. Zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: Sběrka zákonů České Republiky. 2017, částka 72. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Vyhláška č. 55 ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: Sběrka zákonů České Republiky. 2011, částka 20. ISSN 1211-1244.

KUTNOHORSKÁ, Jana. Historie ošetrovatelství. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3224-4.

POTTER, Patricia Ann. Fundamentals of nursing. 8th ed. St. Louis: Elsevier, c2013. ISBN 978-0-323-07933-4.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Pavla Kudlová, PhD.

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce:

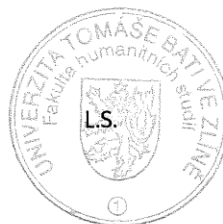
5. ledna 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

18. května 2018

Ve Zlíně dne 5. ledna 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

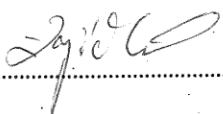
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 28.2.2012

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělení svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou kvalifikačního vzdělávání sester. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je popsána historie vzdělávání sester, možnosti vzdělávání všeobecných sester v současné době v souvislosti s legislativou, profese všeobecné sestry a praktické sestry a jejich kompetence, vzdělávání sester ve vybraných zemích Evropské unie a profesní organizace sester a jejich úloha při prosazování vzdělávání a kompetencí sester. Kvantitativní výzkum byl proveden technikou nestandardizovaného dotazníku u 120 respondentů. Cílem výzkumu bylo zjistit povědomí studentů 4. ročníků středních zdravotnických škol (budoucích praktických sester) o změnách v kvalifikačním vzdělávání všeobecných sester a v kompetencích sester (praktických i všeobecných) v souvislosti s legislativou. Chtěli jsme také zjistit názory studentů na současné možnosti kvalifikačního vzdělávání sester. Na základě analýzy a vyvození závěrů ze získaných dat byl navržen edukační leták, který by měl pomoci studentům středních zdravotnických škol zajistit lepší informovanost v oblasti kvalifikačního vzdělávání sester.

Klíčová slova: studenti středních zdravotnických škol, všeobecná sestra, praktická sestra, kvalifikační vzdělávání, kompetence, názory

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with problems of nursing qualification education. The thesis is divided into the theoretical and practical part. In the theoretical part there is a description of the history of nursing education, possibilities of general nursing education in the context of legislation, general nurse and nursing profession and their competencies, nursing education in selected countries of the European Union and professional nursing organizations and their role in promoting education and competencies of nurses. Quantitative research was conducted by using a non-standardized questionnaire technique in 120 respondents. The aim of the research was to identify the students of the fourth grade of the secondary nursing schools (future nurses) about changes in the qualification education of nurses and in the competencies of the nurses (practical and general) in connection with the legislation. We also wanted to find out the opinions of students on the current possibilities of qualifying nursing education. On the basis of the analysis and drawing conclusions from the ob-

tained data, an educational leaflet was designed to help students of secondary nursing schools to provide better information in the area of nursing qualification education.

Keywords: students of secondary nursing schools, general nurse, practical nurse, qualification education, competencies, opinions

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Pavle Kudlové, PhD., vedoucí mé bakalářské práce, za odborné vedení, ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi během psaní poskytla.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY	13
1.1 POČÁTKY VZDĚLÁVÁNÍ SESTER.....	14
1.2 MEZIVÁLEČNÉ OBDOBÍ (1918-1939).....	16
1.3 VÝVOJ V LETECH 1939-1989.....	16
1.4 VÝVOJ PO ROCE 1989	17
2 VZDĚLÁVÁNÍ SESTER V SOUČASNOSTI	18
2.1 KVALIFIKACE VŠEOBECNÉ SESTRY	18
2.2 POSTGRADUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	19
2.3 NÁRODNÍ CENTRUM OŠETŘOVATELSTVÍ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ	20
2.4 VZDĚLÁVÁNÍ A LEGISLATIVA	21
2.4.1 Zákon č. 201/2017 Sb.	22
2.4.2 Studijní obor – Praktická sestra.....	24
3 VZDĚLÁVÁNÍ SESTER V ZEMÍCH EU.....	25
4 PROFESE VŠEOBECNÉ SESTRY	27
4.1 VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY ZDRAVOTNICKÉ	28
4.2 VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM.....	28
4.3 ZKRÁCENÁ FORMA STUDIA.....	28
4.4 VYHLÁŠKA Č. 391/2017 SB.....	30
5 PROFESNÍ ORGANIZACE SESTER.....	31
5.1 ČESKÉ PROFESNÍ ORGANIZACE	31
5.2 MEZINÁRODNÍ PROFESNÍ ORGANIZACE.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
6 METODIKA KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU	35
6.1 CÍLE VÝZKUMU	35
6.2 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	35
6.3 ORGANIZACE VÝZKUMU	35
6.4 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	36
7 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH ANALÝZA.....	37
8 DISKUZE	58
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	71
SEZNAM TABULEK.....	74
SEZNAM GRAFŮ	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Téma bakalářské práce jsem si vybrala, jelikož je velmi aktuální a neustále probíhá diskuze o vzdělávání sester.

Profese všeobecné sestry (dále jen „VS“) je velmi náročná a patří mezi regulované povolání. Jednou z podmínek ke vstupu do Evropské unie (dále jen „EU“) bylo i sjednocení kvalifikačního vzdělávání sester se světovým standardem. Od roku 2004 je příprava všeobecných sester přesunuta ze středních zdravotnických škol na vyšší a vysoké školy. Důvodem tohoto kroku byl zájem po emocionálně zralé, samostatně rozhodující a aktivní sestře, která dokáže být plnohodnotným partnerem lékaři při záchraně lidského života. Dnes jsou bezesporu na všeobecné sestry kladeny větší nároky, než tomu bylo v minulosti. Ošetřovatelství se stále vyvíjí, přichází nové technologie a přístroje, které se sestra musí naučit ovládat (Tóthová, 2014).

Dnešní doba přináší také řadu změn v legislativě, jejíž znalosti jsou pro sestry velmi důležité. Všeobecné sestry se vzdělávají celý svůj život, přičemž každý den čelí novým výzvám a zkušenostem. Ačkoliv všeobecných sester je bezesporu velká potřeba, začíná jich být významný nedostatek. Mnoho zdravotnických zařízení muselo proto uzavřít některá oddělení. Nedostatek všeobecných sester bývá zastoupeno i z řad praktických sester, které mají nižší kompetence. Ministerstvo zdravotnictví České republiky (dále jen „MZČR“), proto podniklo kroky, které by měly přivést do praxe více všeobecných sester. Jedním z nejaktuálnějších řešení této problematiky je novela zákona č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních. Tento zákon nyní nově umožňuje získat kvalifikaci pro výkon povolání všeobecné sestry min. ročním studiem na vyšší zdravotnické škole. Další změnou v legislativě došlo ve vyhlášce č. 391/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. Ze zdravotnických asistentů se stávají praktické sestry, které mohou vykonávat základní ošetřovatelskou péči bez odborného dohledu všeobecné sestry. Profesionální organizace a mnoho odborníků z oboru s touto změnou nesouhlasí a považují novelizaci zákona za krok zpět v oboru ošetřovatelství.

Cílem práce bylo zjistit povědomí studentů středních zdravotnických škol o změnách v kvalifikačním vzdělávání sester. Zajímalo nás, do jaké míry jsou studenti informováni o změnách v nové legislativě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Česká asociace sester (dále jen „ČAS“) upozorňuje na závažný nedostatek všeobecných sester, které s sebou nese řadu negativních důsledků. Ovlivňuje kvalitu a dostupnost péče, nutí nemocnice uzavírat části oddělení apod. Výsledkem jsou přetížené sestry, které si čím dál častěji hledají zaměstnání v méně náročných oborech mimo zdravotnictví. Jedním z hlavních řešení této problematiky je snížení požadavků na kvalifikační vzdělání sester (tzv. 4 + 1, čtyři roky na střední zdravotnické škole (dále jen „SZŠ“) a min. jeden rok na vyšší odborné škole zdravotnické (dále jen „VOŠZ“). ČAS se zapojila do celosvětové kampaně Nursing Now, která má za cíl zviditelnit význam sester pro společnost a při této příležitosti vyzývá k přijetí efektivního řešení nedostatku sester (Florence, 2018).

Snížení nároků na vzdělávání nepřivede do nemocnic mladé sestry, protože jim schází motivace nastoupit hned po škole do tak náročné práce. *"Skutečné příčiny nedostatku sester souvisí s jejich přetěžováním, stresujícím pracovním prostředím a nízkým finančním ohodnocením,"* uvedla předsedkyně asociace prof. Valérie Tóthová, která se na kvalifikační přípravě sester podílí již od roku 1982 a nyní je děkankou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity (AVVNZP, 2016)

„Kvalitní a bezpečnou ošetrovatelskou péči může zajistit jen osobnostně zralá, vysoce odborně vzdělaná, kriticky myslící a empatická všeobecná sestra,“ zdůraznila místopředsedkyně asociace Mgr. Zdeňka Mikšová, PhD., která je proděkankou Fakulty zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci (Zdravotnický deník, 2016).

Nezisková organizace HealthCare Institute realizovala na přelomu roku 2016 průzkum mezi studenty středních, vyšších odborných a vysokých zdravotnických škol v ČR. Cílem tohoto průzkumu bylo zjistit, jaké množství studentů plánuje po ukončení studia hledat zaměstnání v ČR a také identifikovat hlavní příčiny či důvody jejich jednání. Do průzkumu se zapojilo celkem 1583 respondentů. Výsledky prokázaly, že méně než polovina respondentů projevila zájem po dostudování nastoupit do nemocnic. Zbylá procenta studentů buď chtějí pracovat v ambulantním sektoru, farmacii nebo do českého zdravotnictví nemají v plánu nastoupit vůbec. Mezi nejčastější příčiny jejich jednání uvádějí nedostatečnost finančního ohodnocení, plánované vycestování, neadekvátní prestiž nelékařského zdravotnického povolání nebo špatnou volbu oboru (ve smyslu nepřipravenosti na práci s lidmi a ve směnách). Významné procento studentů SZŠ chce pokračovat ve studiu. Z této analýzy vyplývá, že změna v pregraduálním vzdělávání všeobecných sester zřejmě nepřinese

zvýšený počet absolventů do nemocnic, který se nejvíce potýká s nedostatkem právě této profese (HealthCare Institute, 2016).

1.1 Počátky vzdělávání sester

Počátek českého ošetrovatelství bývá spojen s Anežkou Přemyslovnou, která již v 13. století založila několik klášterů a mimo jiné řád Křížovníků s červenou hvězdou. Byla nejenom zakladatelkou mužského řádu, ale první ženou, která založila český ošetrovatelský řád. Vypracovala pravidla pro ošetrování chudých a nemocných, která jsou pokládány za první etický kodex zásad ošetrovatelské péče. Koncem 20. století byla její činnost doceněna svatořečením (Kutnohorská, 2010, s. 28-29).

Důležitým zlomem v historii českého ošetrovatelství bylo založení Karlovy univerzity v roce 1348 a vznik lékařské fakulty. Jedná se o počáteční rozvoj lékařského a zdravotnického písemnictví, což vedlo k širšímu rozvoji vzdělávání (Plevová a Slowik, 2008, s. 41).

Vzdělávání v ošetrovatelství na území českých zemí pochází z roku 1620, kdy byla otevřena nemocnice Milosrdných bratří v Praze Na Františku. Nemocnice byla určena pouze pro mužské pacienty. Byla zde zřízena škola pro mnichy, která jim poskytovala vzdělání v opatrovnické činnosti. Vzdělávání opatrovníků rozšířilo nařízení Marie Terezie. Mezi činnosti opatrovníků patřilo např. pozorování projevů nemoci, podávání léků a stravy, komunikace s nemocnými, polohování či podílení se na rekonvalescenci (Kutnohorská, 2010, s. 57).

Koncem 18. století byly uspořádány první přednášky pro ošetrovatelky. O velký vliv ošetrovatelství se zasloužila Florence Nightingalová, která v roce 1860 založila v Londýně první ošetrovatelskou školu na světě (škola při nemocnici sv. Tomáše). Studium trvalo jeden rok. Studentky prošly jak teoretickou, tak praktickou výukou, která probíhala v nemocnici pod vedením zkušené ošetrovatelky. Po absolvování školy pracovaly v nemocnici jako „ošetrovatelky na zkoušku“. Nosily školní uniformu a dostávaly malý plat. Jako dobře vyškolené ošetrovatelky odcházely teprve po čtyřech letech od vstupu do školy. Po vzoru londýnské školy vznikaly další ošetrovatelské školy ve velkých evropských městech i ve Spojených státech. Byla zde vytvořena první koncepce ošetrovatelství. Díky této významné osobnosti se z charitativní služby stala profesní ošetrovatelská činnost (Kutnohorská, 2010, s. 42; Plevová a Slowik, 2008, s. 53).

Devatenácté století bylo stoletím ženské emancipace. V roce 1871 vznikl v Praze Ženský výrobní spolek český, ve kterém působila například Eliška Krásnohorská či Karolína Světlá. Vlivem velmi silného emancipačního ženského hnutí, které usilovalo o dosažení kvalifikace a získání profese v českých zemích, vznikla v roce 1874 první česká ošetřovatelská škola v Praze. Založení školy je v českých zemích počátkem přeměny opatrovnické činnosti v ošetřovatelskou profesi. Škola nabízela bezplatnou, organizovanou odbornou výuku v podobě krátkodobých kurzů, které trvaly několik měsíců. Výuka byla teoretická i praktická a probíhala v městském chorobinci. První absolventky pracovaly jako ošetřovatelky v domácnosti. Celý kurz byl zakončen zkouškou a obdržením diplomu. Škola se snažila nabízet moderní ošetřovatelské vzdělání podle vzoru Florence Nightingalové. Po sedmi letech trvání, škola ukončila svou činnost, pravděpodobně z národnostních příčin. V roce 1882 byla založena podle vzoru této školy ošetřovatelská škola ve Vídni, jejíž zakladatelem byl profesor Theodor Billroth (Bužgová a Plevová, 2011, s. 46; Kutnohorská, 2010, s. 58-62).

V roce 1914 vyšlo nařízení rakouského ministerstva vnitra č. 139 o ošetřování nemocných. Toto nařízení uzákonilo zakládání ošetřovatelských škol a stanovilo jejich organizační strukturu a obsahovou náplň. Nejdůležitější podmínkou bylo, že škola mohla být zřízena jen při nemocnici, která zajišťovala praktickou výuku žákyň v nejdůležitějších oborech (Bužgová a Plevová, 2011, s. 46).

Během 1. světové války v roce 1916 došlo k otevření nové České zemské státní dvouleté ošetřovatelské školy pro ošetřování nemocných při Všeobecné nemocnici v Praze. První českou ředitelkou se stala Sylva Macharová, která se připravovala na své povolání na ošetřovatelské škole ve Vídni. První rok studia byl věnován teorii a druhý rok praktickému výcviku. Studium bylo ukončeno státní diplomovou zkouškou z praktické a teoretické části a složením slibu Florence Nightingalové. Absolventky směly užívat titul „diplomovaná ošetřovatelka nemocných“ a nosit odznak diplomované sestry. V roce 1921 vznikl Spolek diplomovaných sester, jenž usiloval o vyšší počty civilních diplomovaných sester a o otevření dalších ošetřovatelských škol. Prosazoval prodloužení studia o jeden rok, aby mohl být praktický výcvik prohlouben. V roce 1931 přešla škola do státní správy a její název se upravil na Česká státní ošetřovatelská škola. Ředitelkou školy se stala Emilie Ruth Tobolářová (Bužgová a Plevová, 2011, s. 46; Kutnohorská, 2010, s. 69-72).

1.2 Meziválečné období (1918-1939)

České ošetřovatelství mezi válkami nebylo orientováno jen na rozvoj nemocnic. V r. 1918 byla otevřena Vyšší sociální škola v Praze na Vinohradech. Škola byla dílem Alice Masarykové, podle níž sociální práce potřebovala dobrý všeobecný základ. Škola byla jednoletá, připravovala sociální pracovníky a poté diplomované sestry pro práci v terénu (Bužgová a Plevová, 2011, s. 46; Kutnohorská, 2010, s. 78).

Alice Masaryková se významně podílela na rozvoji českého i slovenského ošetřovatelského vzdělávání. Přinesla z USA do ČSR nové pohledy na ošetřovatelství a také přivedla do České školy pro ošetřování nemocných americké vzdělané sestry a umožnila tak českým sestřám studium v zahraničí. V meziválečném období byla předsedkyní ČSČK (Kutnohorská, 2010, s. 65, 80).

1.3 Vývoj v letech 1939-1989

Na počátku 2. světové války byla potřeba ošetřovatelek tak naléhavá, že ministerstvo souhlasilo s otevřením civilní české ošetřovatelské školy v Brně. V roce 1939 došlo k otevření dalších ošetřovatelských škol v Praze, Kroměříži a Olomouci (Plevová a Slowik, 2008, s. 47).

Po Heydrichiádě v roce 1942 došlo k fašistickým zásahům do zdravotnických pracovišť. Gestapo odvádělo sestry i lékaře. Došlo k uzavření vysokých škol a tím se prohloubil katastrofální nedostatek zdravotního personálu. Nemocnice organizovaly odborné rychlokurzy pro nový personál (Plevová a Slowik, 2008, s. 48-49).

Po 2. světové válce v roce 1946 byla v Praze otevřena Vyšší ošetřovatelská škola, která připravovala sestry pro řídicí pozice - staniční sestry, vrchní sestry, sestry-učitelky a sestry pro terénní péči. Škola trvala 2 roky, studium bylo možné až po absolvování dvouleté ošetřovatelské školy a třech letech praxe. Studium bylo zakončeno diplomovou zkouškou a sestry měly právo nosit odznak s nápisem: ČESKOSLOVENSKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ/ DIPLOMOVANÁ SESTRA (Kutnohorská, 2010, s. 100-104).

Tento pozitivní vývoj sesterského vzdělávání byl po socialistické revoluci zcela zastaven. V roce 1948 byl vydán školský zákon, podle něhož ošetřovatelské školy byly sloučeny s rodinnými a sociálními školami a byly přejmenovány na střední zdravotnické školy. Studium bylo čtyřleté, věková hranice počátku studia byla 14-15 let. K náročnému ošetřova-

telskému povolání se začala připravovat sociálně nezralá mládež. Organizace a kvalita studia se tedy musela velmi zjednodušit a přizpůsobit jejich nízkému věku. Studenti přicházeli do styku s klinickou praxí velmi nezralí, což se odráželo v jejich časté maladaptaci ve vztahu k povolání již na konci studia. Studium bylo ukončeno maturitní zkouškou z praktické a teoretické části. Absolventky obdržely maturitní vysvědčení a odznak. V roce 1956/1957 byly zavedeny mimořádné formy studia pro pracující, a to, večerní studium, dálkové studium a externí studium (Bužgová a Plevová, 2011, s. 46-47; Kutnohorská, 2010, s. 107-112).

Československé sestry či jiné profesní nebo zájmové skupiny nesměly po dlouhou dobu založit vlastní profesní organizaci. Teprve v roce 1973 se podařilo založit ČSS.

V roce 1960 v Praze začalo vysokoškolské magisterské studium sester, neboť narůstaly nároky na pedagogickou činnost v ošetrovatelství. Pro větší rozvoj profesní a specializační přípravy bylo založeno Středisko pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků, které se v průběhu několika let měnilo. Od roku 2003 nese název - Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (dále jen „NCO NZO“) (Bužgová a Plevová, 2011, s. 47).

1.4 Vývoj po roce 1989

V 2. pol. 20. století můžeme zaznamenat změny politického a společenského života a také změny v chápání sociální a zdravotní péče. Cílem vzdělávání v ošetrovatelství bylo přispět ke zvýšení úrovně ošetrovatelské péče, tudíž ke zlepšení kvality zdraví a zajištění kompatibility vzdělávání sester v souladu s kritérii EU. V roce 1996 nastala důležitá změna v převedení středních a vyšších zdravotnických škol ze správy MZČR pod rezort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“). V roce 2000 přecházejí SZŠ A VOŠ ze správy MŠMT pod krajskou samosprávu (Kutnohorská, 2010, s. 118-119).

2 VZDĚLÁVÁNÍ SESTER V SOUČASNOSTI

Vstupem ČR do EU zaznamenalo zásadní změnu v oblasti vzdělávání sester odpovědných za všeobecnou péči. Došlo k převedení vzdělávání sester ze středoškolského na terciární úroveň (Brůha a Prošková, 2011, s. 207).

Vzdělávání všeobecných sester lze rozdělit do dvou typů – kvalifikační (pregraduální) studium a postkvalifikační (postgraduální) studium (Jirkovský a Archalousová, 2004, s. 20).

2.1 Kvalifikace všeobecné sestry

Od roku 2004/2005 je kvalifikační příprava všeobecných sester uskutečňována jen na vyšších zdravotnických školách a na vysokých školách či univerzitách v souladu s příslušnými směrnicemi EU (Bužgová a Plevová, 2011, s. 49-50).

Kvalifikaci pro výkon povolání všeobecné sestry/všeobecného ošetřovatele lze v ČR získat třemi způsoby, a to absolvováním:

- nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester,
- nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách,
- **nyní nově od 1. září 2017, kdy nabyl účinnosti zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, který umožňuje výkon povolání nejméně ročním studiem na vyšší zdravotnické škole v oboru diplomovaná všeobecná sestra**, jde-li o zdravotnického pracovníka, jenž získal odbornou způsobilost k výkonu povolání praktické sestry, zdravotnického záchranáře, porodní asistentky nebo dětské sestry nebo byl-li přijat do vyššího než prvního ročníku vzdělávání (Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Absolventi získají shodné kompetence. Studium může probíhat ve formě prezenční či kombinované. Podmínkou je ukončené jakékoliv středoškolské vzdělání s maturitou (Brůha a Prošková, 2011, s. 209).

Odborná způsobilost k výkonu povolání VS je ukotvena v §5 novelizaci zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních (viz Příloha P I: Odborná způsobilost

k výkonu povolání všeobecné sestry) (Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

2.2 Postgraduální vzdělávání

Toto vzdělávání je nezbytné k udržení odborné erudice sestry a jejímu profesnímu růstu. Do tohoto typu vzdělávání můžeme zařadit specializační studium, univerzitní postkvalifikační studium (magisterské a doktorské programy) nebo celoživotní (kontinuální) vzdělávání (Jirkovský a Archalousová, 2004, s. 20).

Specializační vzdělávání

Je zaměřeno především na specifiku ošetrovatelské péče v různých klinických oborech, na formy terénní či nemocniční péče a na management. Slouží k prohloubení všeobecné kvalifikace sestry (Jirkovský a Archalousová, 2004, s. 22).

Specializační vzdělávání probíhá v akreditovaných vzdělávacích institucích podle vzdělávacího programu, který se skládá z modulů, jež se rozumí ucelená část vzdělávacího programu s daným počtem kreditů. Za modul se považuje také certifikovaný kurz. Vzdělávací program stanoví délku vzdělávání, rozsah a obsah přípravy, zejm. počet hodin praktické a teoretické výuky, typ pracoviště, na kterém praxe probíhá apod. Specializační vzdělávání se ukončuje atestační zkouškou a tím získává zdravotnický pracovník způsobilost k výkonu specializovaných činností příslušného zdravotnického povolání (Bužgová a Plevová, 2011, s. 52; Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Absolventi bakalářského studia mají možnost dalšího postkvalifikačního vzdělávání na vysoké škole (dále jen „VŠ“) v podobě navazujícího magisterského, příp. pak doktorského studia (Kutnohorská, 2010, s. 122).

Dle Nařízení vlády č. 31/2010 Sb., se všeobecná sestra může dále vzdělávat v těchto specializačních oborech: **Perioperační péče** – Sestra pro perioperační péči, **Intenzivní péče** – Sestra pro intenzivní péči, **Intenzivní péče v pediatrii** – Dětská sestra pro intenzivní péči, **Ošetrovatelská péče v interních oborech** – Sestra pro péči v interních oborech, **Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech** – Sestra pro péči v chirurgických oborech, **Ošetrovatelská péče v pediatrii** – Dětská sestra, **Ošetrovatelská péče v psychiatrii** – Sestra pro péči v psychiatrii, **Perfuziologie** – Sestra pro klinickou perfuzologii a **Komunitní ošetrovatelská péče** – Komunitní sestra (Nařízení vlády č. 31/2010 Sb.).

Celoživotní vzdělávání

Znamená průběžné obnovování, zvyšování či prohlubování svých odborných vědomostí a dovedností v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky v zájmu zachování bezpečného a účinného výkonu příslušného povolání. Celoživotní vzdělávání je povinné pro všechny zdravotnické pracovníky a děje se formou specializačního vzdělávání, pomocí certifikovaných kurzů, odborných stáží, účastí na školicích akcích, konferencích apod. Dále je zde zahrnuta publikační či vědecko-výzkumná činnost, e-learningové kurzy či samostudium odborné literatury. Za celoživotní vzdělávání se také považuje studium navazujících vysokoškolských studijních programů, čímž se rozumí akreditovaný doktorský, magisterský nebo bakalářský studijní obor nebo studijní obor VOŠ, který má zdravotnické zaměření a je absolvován po předchozím získání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání (Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

2.3 Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

Jedná se o výukové, konzultační, výzkumné, metodické a koordinační zařízení pro celoživotní vzdělávání sester a jiných nelékařských zdravotnických pracovníků. Dnešní název získal v roce 2003. NCO NZO působí v Brně a jeho zřizovatelem je MZČR. Ředitelkou Centra je Mgr. Jana Mikulková, MBA. Organizační struktura se skládá z několika úseků (pedagogický, úsek regulace nelékařských povolání, úsek ekonomický a technický). Odborní pracovníci NCO NZO připravují vzdělávací programy specializačního vzdělávání, kvalifikační a certifikované kurzy a další formy celoživotního vzdělávání zdravotnických pracovníků či široké veřejnosti. Pořádají konference, workshopy a semináře často již ve spolupráci se zahraničními partnery. Centrum zajišťuje také přípravné kurzy pro praktické sestry či jiné nelékařské zdravotnické pracovníky na zkrácenou formu studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra (NCO NZO, 2018a).

Od 1. 9. 2017, kdy nabyt účinnosti zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, dochází mimo jiné ke změnám v celoživotním vzdělávání. Oprávnění vykonávat příslušné zdravotnické povolání bez odborného dohledu již není podmiňováno získáním osvědčení (registrací). Nová osvědčení se již nevydávají ani se neprodlužuje jejich platnost. Dále se ruší kreditní systém, který sloužil ke kontrole celoživotního vzdělávání. Údaje vedené v Registru zdravotnických pracov-

níků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu budou převedeny do **Národního registru zdravotnických pracovníků** (dále jen „NRZP“), který bude součástí Národního zdravotnického informačního systému. NRZP bude veden nezávisle na celoživotním vzdělávání a nebude podmíněn kredity. Povinnost celoživotního vzdělávání zůstává zachována v souladu s čl. 22 směrnice 2005/36/ES, kde v písm. b) stojí, že členský stát EU v souladu se specifickými postupy každého členského státu zajistí další vzdělávání a odbornou přípravu osobám, jenž ukončily vzdělávání pro zachování bezpečného a účinného výkonu tohoto povolání. Kontrolu celoživotního vzdělávání zaměstnanců musí zajistit každý poskytovatel zdravotních služeb (NCO NZO, 2018b; Šnajdrová, 2017).

2.4 Vzdělávání a legislativa

Zdravotnická profese patří mezi regulovaná povolání, jejíž požadavky jsou upraveny právním předpisem Ministerstva zdravotnictví, v zákoně č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních a jeho prováděcích předpisech. Jedná se zejména o vyhlášku č. 3/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, dále Nařízení vlády č. 31/2010 Sb., o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí, vyhláška č. 391/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb. (Bužgová a Plevová, 2011, s. 63-64; Nařízení vlády č. 31/2010 Sb.; Vyhláška č. 3/2016 Sb.; Vyhláška č. 391/2017 Sb.; Zákon č. 201/2017 Sb.).

Vzdělávání sester je také ukotveno ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU ze dne 20. listopadu 2013, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení EU č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu. Tato směrnice obsahuje informace o vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků, které musí splňovat státy EU (EUR-Lex, 2013).

V 60. letech vypracovala Rada Evropy základní směrnice pro jednotnou kvalifikaci a vzdělávání sester, které vznikly na základě společné dohody několika zemí. Dohodu potupně podepsaly všechny členské státy EU včetně mezinárodních organizací, např. Světová zdra-

votnická organizace (WHO) či Mezinárodní rada sester (ICN). Směrnice klade důraz a nároky na přípravu povolání sester. Evropská komise v roce 1989 navrhla, aby byly sestry ve 21. století vzdělávány na vysokoškolské úrovni. Vstupem ČR do EU zaznamenalo zásadní změny ve vzdělávání sester. Směrnice EU regulují vzdělávání tak, aby byla možnost uznání kvalifikace a volný pohyb po jednotlivých zemích EU (Bužgová a Plevová, 2011, s. 48).

Mezinárodní kritéria pro kvalifikační přípravu sester jsou následující:

Hlavním požadavkem je výhradně odborné studium, které trvá min. 3 roky po alespoň desetiletém všeobecném vzdělání zakončeném zkouškou. Uchazeči jsou přijímáni do ošetrovatelské školy až po ukončeném středním vzdělání ve věku 18 let. Směrnice také stanovuje počet hodin teoretické i praktické výuky, přičemž teoretická část tvoří 35-50 % a praktická část tvoří minimálně 50 %. Dále definuje pravidla a obory praktické výuky včetně předmětů teoretického vyučování. Absolventka je připravena nést vyšší odpovědnost a samostatně pracovat v nemocniční či terénní péči. Rada Evropy vydala ještě další dokumenty, které vymezují kvalifikaci všeobecné sestry v členských zemích EU. Např. Směrnice Rady ministrů EU č. 89/48/EHS, ve znění pozdějších doplňků z roku 1992 a 1995 (Brůha a Prošková, 2011, s. 207-208; Jirkovský a Archalousová, 2004, s. 21).

Vyhláška č. 3/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 39/2005 Sb., stanovuje minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Minimální požadavky pro výkon profese VS jsou ukotveny v § 4 této vyhlášky. Standardní doba studia trvá min. 3 roky, z toho nejméně 4600 hodin teoretického a praktického vyučování, přičemž praktická výuka zahrnuje nejméně 2300 hodin a nejvýše 3000 hodin. Studium lze vyjádřit rovněž v odpovídajících kreditech kreditního systému ve vysokoškolském vzdělávání používaného v evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání. Vyhláška také stanovuje předměty teoretické výuky a praktického vyučování (Vyhláška č. 39/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

2.4.1 Zákon č. 201/2017 Sb.

Dne 1. září 2017 nabyl účinnosti zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně

některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (Zákon č. 201/2017 Sb.).

Zákon vymezuje výkon zdravotnického povolání, a to na výkon povolání bez odborného dohledu, pod odborným dohledem nebo přímým vedením (Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Cílem novelizace zákona je zejména stabilizovat a zkvalitnit stávající systém kvalifikačního vzdělávání a také přispět ke zvýšení počtu všeobecných a dětských sester (MZČR, 2017).

Nový zákon rozšiřuje možnost získání odborné způsobilosti pro výkon povolání všeobecné sestry **zkráceným studiem na VOŠZ**, a to pro zdravotnické asistenty/praktické sestry, porodní asistentky, zdravotnické záchranáře a dětské sestry. Zdravotnickým pracovníkům bude možné započítat část dříve absolvované výuky a po úspěšném absolvování přijímacího řízení mohou být přijati ke studiu do vyššího než prvního ročníku oboru Diplomovaná všeobecná sestra (dále jen „DVS“). Může jít o přijetí do třetího ročníku, ale také do druhého ročníku, pak by se jednalo tedy o model „4+2“. Student musí splnit všechny náležitosti studia nikoli za tři, ale za dva či jeden rok. Chce-li být uchazeč přijat do vyššího než prvního ročníku, musí zvládnout učivo prvního, event. druhého ročníku. Jestliže tyto předměty v předchozím studiu neabsolvoval, dělá rozdílové zkoušky. Studium musí být řádně zakončeno absolutoriem, a tím získává absolvent neakademický titul „DiS“, stejně jako student tříletého studia. Dále zákon umožňuje vykonávat **povolání praktické sestry** (dosud zdravotnický asistent) **bez odborného dohledu**. Pokud ale zdravotnický pracovník výkon zdravotnického povolání dlouhodobě přeruší, musí absolvovat povinné doškolení. Zákon dále umožňuje získání odborné způsobilosti pro výkon **povolání dětské sestry**, nikoli až po absolvování specializačního studia jako dosud. Novelou se také zřizuje **pět nových povolání** – behaviorální analytik, asistent behaviorálního analytika a behaviorální technik, kteří mají přispět k rozšíření péče o nemocné s poruchou autistického spektra. Dále se jedná o povolání terapeut tradiční čínské medicíny a specialista tradiční čínské medicíny. Dále se **ruší registrace a kreditní systém**, který sloužil ke kontrole celoživotního vzdělávání. Zavádí se povinnost doškolení při dlouhodobém přerušení výkonu zdravotnického povolání (MZČR, 2017; Šnajdrová, 2017).

„Chceme se vrátit k tomu, aby střední zdravotnické školy byly tím etalonem kvality, kterým v minulosti bývaly. Předpokládáme, že se nám zvýší počet kvalifikovaných sester, které

můžou pracovat samostatně, čímž se nám podaří do jisté míry vykrýt současný nedostatek, který především pociťujeme v lůžkových zdravotnických zařízeních,“ uvedl bývalý ministr zdravotnictví Miloslav Ludvík (Zdravotnický deník, 2017).

2.4.2 Studijní obor – Praktická sestra

Od 1. 9. 2017 se studijní obor Zdravotnický asistent (dále jen „ZA“), což je absolvent SZŠ, přejmenoval na praktickou sestru (dále jen „PS“), kam spadají všichni dosavadní ZA nebo ti, kteří tento obor právě studují. Od školního roku 2019/2020 bude obor ZA úplně zrušen a nahrazen oborem Praktická sestra/Praktický ošetrovatel, v příp. mužů. Odborná způsobilost k výkonu povolání PS je ukotvena v § 21b zákona č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních (viz Příloha P II: Odborná způsobilost k výkonu povolání praktické sestry). Absolventi tohoto oboru budou moci pracovat bez odborného dohledu, nikoliv jak tomu bylo doposud, kdy ZA musel vykonávat zdravotnické povolání pod odborným dohledem nebo přímým vedením. ZA získá kompetence odpovídající získané kvalifikaci PS. Školní vzdělávací program je čtyřletý, z toho praktické vyučování činí nejméně 1200 hodin. (Havelková, 2017; Vyhláška č. 39/2005 Sb.; Zákon č. 201/2017 Sb.).

„Praktická sestra ve mně vyvolává představu, že existují sestry nepraktické. Dokážu si představit, že označení praktická sestra je atraktivnější než zdravotnický asistent, ale nejsem si jistá, zda to především u laické veřejnosti a zájemců o studium na SZŠ nebude vyvolávat další chaos,“ uvedla Lenka Šnajdrová, všeobecná sestra a ředitelka portálu www.osetrovatelstvi.info (Šnajdrová, 2016).

3 VZDĚLÁVÁNÍ SESTER V ZEMÍCH EU

Irsko

Příprava ošetrovatelského personálu je pouze na úrovni bakalářského typu studia, který trvá 4-4,5 let. Střední a vyšší odborné školy pro přípravu ošetrovatelského personálu neexistují. Studium na VŠ má dva semestry. Poměr teoretické a praktické výuky je 1:1. Každý semestr je zakončený teoretickou a praktickou zkouškou. Studium je zakončeno bakalářskou prací, státní závěrečná zkouška se v Irsku nekoná (Kolektiv autorů, 2015, s. 13, 15 51).

Estonsko

Příprava na zdravotnické povolání začíná na sekundárních odborně vzdělávacích školách. Studium trvá 3- 4,5 let a je zakončeno závěrečnou zkouškou z teoretické a praktické části. Po úspěšném ukončení studia získá absolvent tzv. Atest (diplom, opravňující vykonávat povolání v zemích EU). Dále je možno pokračovat na univerzitách v bakalářském, magisterském a doktorském programu (Kolektiv autorů, 2015, s. 52).

Litva

Sestry získávají kvalifikaci pouze na VŠ univerzitního či neuniverzitního typu (college). Střední a vyšší odborné školy pro přípravu ošetrovatelského personálu neexistují. Na univerzitě získávají bakalářské, magisterské nebo doktorandské vzdělání. Bakalářský program je zakončen pouze vypracováním a obhajobou bakalářské práce. Studium v bakalářském programu je čtyřleté. Další vzdělání je ukončeno státní závěrečnou zkouškou (Kolektiv autorů, 2015, s. 21, 54).

Slovinsko

Příprava na zdravotnické povolání začíná v rámci středoškolského studia a pokračuje možností postsekundárního profesního vzdělávání, příp. vysokoškolského vzdělávání. Na SZŠ se studenti vzdělávají ve čtyřletém studijním programu Medicínská sestra. Studium je zakončené maturitní zkouškou (Kolektiv autorů, 2015, s. 53).

Rakousko

Příprava na zdravotnické povolání začíná absolvováním desetileté povinné školní docházky. Obor Diplomovaná zdravotní sestra je tříletý a je zakončen diplomovou zkouškou, která se skládá z obhajoby diplomové práce, praktické a teoretické zkoušky. Je možno pokračovat na univerzitách v bakalářském, magisterském a doktorském programu (Kolektiv autorů, 2015, s. 53).

čovat ve vzdělání na VŠ po doplnění maturitní zkoušky. K výkonu povolání zdravotní sestry není VŠ studium nutné (Kolektiv autorů, 2015, s. 50).

Slovensko

Příprava na zdravotnické povolání začíná na SZŠ. Studium je čtyřleté zakončené maturitní zkouškou. Odbornou způsobilost k výkonu své profese studenti získávají na VOŠ či VŠ. Pro zvýšení kvalifikace se mohou dále vzdělávat specializačním studiem nebo v certifikovaných kurzech (Frydryšková, 2015, s. 19; Kolektiv autorů, 2015, s. 49).

Německo

Příprava na zdravotnické povolání začíná od šestnácti let na tříleté odborné zdravotnické škole, obor Sestra nebo Dětská sestra. Studium je zakončeno státní zkouškou. Mnoho oborů vyžaduje další specializační vzdělání, která trvá obvykle 2 roky. Možné je pokračovat na univerzitě v bakalářském či magisterském programu (Kolektiv autorů, 2015, s. 55).

4 PROFESE VŠEOBECNÉ SESTRY

Mezinárodní rada sester definuje profesi sestry jako osobu s ukončeným základním všeobecným ošetrovatelským vzděláním, která smí ve své zemi pracovat jako sestra na základě souhlasu regulačního orgánu. Základní ošetrovatelské vzdělání je formálně uznaný studijní program, poskytující studentovi široký a důkladný základ ve znalostech chování, života a ošetrovatelství, který je potřebný pro všeobecnou ošetrovatelskou praxi, pro řídicí úlohu a pro navazující specializační studium. Sestra je oprávněna zapojovat se do ošetrovatelské praxe, která zahrnuje podporu zdraví, prevenci nemocí a péči o fyzicky a duševně nemocné a postižené osoby různého stáří ve všech zdravotnických a komunitních zařízeních. Dále je oprávněna plně se zapojovat do zdravotnického týmu, do výzkumu aj. (Vránová, [b. r.]).

Profesionální zdravotní sestra se naučí poskytovat kvalitní péči se soucitem, respektem a důstojností každého pacienta. Ošetrovatelství jako věda je založena na znalostech lidského těla, které se neustále mění s novými objevy a inovacemi. Když integrujeme vědu a umění do praxe, kvalitní péče poskytovaná pacientům může být na vynikající úrovni, což je velmi užitečné pro pacienty a jejich rodiny. Pacienti mají širokou škálu potřeb, zkušeností, zranitelností a očekávání v oblasti zdravotní péče (Potter et al., 2013, s. 1).

Většina zdravotních sester se ztotožňuje s tím, že vzdělávání sester je důležité pro praxi a toto vzdělávání musí reagovat na změny ve zdravotní péči v souvislosti s vědeckými a technologickými pokroky (Potter et al., 2013, s. 5).

Všeobecná sestra pro výkon svého povolání musí kromě odborné způsobilosti také doložit zdravotní způsobilost a prokázat bezúhonnost, která se prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů. Zdravotní způsobilost je udělována lékařským posudkem na základě lékařské prohlídky (Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Název profese prošel v průběhu několika let výraznými změnami. Rozvíjející se specializace ve zdravotnictví kladla nároky na rozvoj oborů v ošetrovatelství. V roce 1949 začala výuka oboru Zdravotní sestra, která probíhala na SZŠ a opravňovala tak kvalifikaci pro výkon povolání. V 90. letech 20. století se název profese zdravotní sestra nahrazuje dnešní všeobecnou sestrou. Na počátku 21. století prošlo čtyřleté středoškolské studium výraznými změnami. Poslední studenti oboru VS mohli absolvovat studium v roce 2007. Díky změně legislativy byly původní obory (Všeobecná sestra, Zdravotní laborant, Farmaceutický laborant a Zubní technik) nahrazeny „asistentskými“ obory vzdělávání. Obor Všeobecná sestra byl nahrazen oborem Zdravotnický asistent, který vykonává činnosti pod odbor-

ným dohledem VS. První studenti mohli studovat tento obor ve školním roce 2004/2005. Od 1. 9. 2017 se obor Zdravotnický asistent nahrazuje oborem Praktická sestra, která není kompetentní vykonávat kvalifikaci dnešní všeobecné sestry, avšak může vykonávat činnosti bez odborného dohledu VS (Kutnohorská, 2010, s. 119; Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

4.1 Vyšší odborné školy zdravotnické

Vznikly ze zákona v roce 1996 a jsou určeny pro všechny absolventy středních škol, kteří ukončili studium maturitní zkouškou. Zájemci o studium musí také prokázat zdravotní způsobilost potvrzenou lékařem a úspěšně absolvovat přijímací řízení. Studium je tříleté a poskytuje kvalifikaci v oboru DVS. Škola se po obsahové a formální stránce podobá vysokoškolskému studiu. Studium je ukončeno absolutoriem, při němž studenti skládají zkoušku z odborných předmětů, cizího jazyka a obhajoby závěrečné práce. Po úspěšném absolvování student obdrží titul „diplomovaný specialista“, zkratka DiS. (Bužgová a Plevová, 2011, s. 51; Kutnohorská, 2010, s. 120).

4.2 Vysokoškolské studium

Obor Všeobecná sestra je na všech univerzitách realizován v programu Ošetřovatelství. Jedná se o tříleté bakalářské studium v prezenční či kombinované formě. Bakalářský diplom je licencií k výkonu povolání v celé EU. Absolventi tak mají větší příležitost nalézt zaměstnání i v zahraničí. Praxe je základním pilířem studia. Absolvent bakalářského studijního oboru VS dosáhne široké odborné erudice umožňující vykonávat povolání ve státních i nestátních zdravotnických a sociálních zařízeních, domácí či komunitní péči. Absolvent je oprávněn pracovat samostatně nebo jako člen multidisciplinárního týmu. Studium je ukončeno Státní závěrečnou zkouškou a obhajobou závěrečné práce. Absolventi mají oprávnění užívat akademický titul „Bakalář“, zkratka Bc., který lze po dvou dalších letech rozšířit (UTB, [b. r.]); Vysoké školy, 2015).

4.3 Zkrácená forma studia

MŠMT ve spolupráci s MZČR vydal metodický pokyn k zajištění jednotného postupu při přijímání uchazečů ke vzdělávání ve vyšší odborné škole akreditovaného vzdělávacího programu Diplomovaná všeobecná sestra do vyššího než prvního ročníku. Pokusné ověřo-

vání bylo zahájeno 1. září 2017 a bude trvat až do 31. srpna 2022. Jedná se o uchazeče, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání praktické sestry, zdravotnického záchranáře, porodní asistentky nebo dětské sestry. Do pokusného ověřování jsou zařazeny VOŠZ, které mají akreditovaný a ve školském rejstříku zapsaný vzdělávací program DVS v prezenční formě studia. Do pokusného ověřování jsou zařazeny školy (viz Příloha P III: Seznam VOŠZ zařazených do pokusného ověřování). Cílem pokusného ověřování je zjistit vhodný způsob přijímání uchazečů do vyššího než prvního ročníku i v případech, kdy obsah předchozího studia nebude odpovídat obsahu vzdělávání v ročnících, které student neabsolvuje. Přijímací řízení se bude skládat z přijímací zkoušky ve formě písemného testu, který bude sloužit k ověření znalostí na úrovni akreditovaného vzdělávacího programu, a to z oblastí anatomie, fyziologie, biofyziky, biochemie, hematologie, genetiky a první pomoci. V případě že uchazeč neobstojí v těchto znalostech, nemůže být přijat ke studiu dle pravidel pokusného ověřování. Metodický pokyn dále stanovuje předměty pro absolventy oboru PS, které lze uznat zcela, částečně nebo neuznat vůbec (viz. Příloha P IV: Uznatelnost předmětů praktické sestry). Pro absolventy oboru zdravotnický záchranář, porodní asistentka nebo dětská sestra rozsah uznaných předmětů určí ředitel školy na základě porovnání akreditovaného vzdělávacího programu DVS. Ředitel školy vypracuje pro každého zapsaného studenta učební plán, tak aby byl v souladu s předchozím absolvovaným vzděláváním a naplnil tak rozsah stanovený vyhláškou č. 39/2005 Sb. Ředitel školy může za účelem naplnění učebního plánu využít pro teoretické předměty, které byly uznány částečně, formu konzultací, samostudia, přednášek, e-learningu apod. U praktické výuky uzná ředitel školy počet hodin dle doložené skutečnosti praktické výuky uchazečů tak, aby celkový počet praktického vyučování v průběhu studia byl min. 2300 hodin. V příp. chybějícího počtu hodin ředitel stanoví termíny pro individuální doplnění hodin odborné praxe v průběhu studia. Studenti, kteří získali odbornou způsobilost k výkonu povolání praktické sestry, činí min. délka vzdělávání 1,5 roku. Absolventům oboru zdravotnický záchranář, porodní asistentka nebo dětská sestra stanovuje min. délku vzdělávání na 1 rok. Max. délka studia nesmí přesáhnout 2 roky. V příloze na konci práce je uveden postup pro přijetí studentů do vyššího než prvního ročníku (viz Příloha P V: Postup pro přijetí studentů do vyššího ročníku vzdělávání) (MŠMT, 2017a; MŠMT, 2017b).

4.4 Vyhláška č. 391/2017 Sb.

Činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků jsou stanoveny vyhláškou č. 391/2017 Sb. ze dne 16. listopadu 2017, kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb. V § 4 této vyhlášky jsou přesně definovány specifické činnosti všeobecných sester. Všeobecná sestra vykonává činnosti bez odborného dohledu a bez indikace, bez odborného dohledu na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře nebo pod odborným dohledem lékaře nebo zubního lékaře může aplikovat nitrožilně krevní deriváty, zpracovávat v ordinaci dentální materiály či vykonávat činnosti zubní instrumentářky. Za zmínku stojí činnosti vykonávané bez odborného dohledu na základě indikace lékaře, kdy sestra může nově zavádět PŽK pacientům starším 3 let, dále může odstraňovat stehy u primárně hojících se ran včetně drénů s výjimkou drénů hrudních a drénů v oblasti hlavy nebo provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek starších 3 let, nikoliv starších 10 let, jak tomu bylo doposud. Celé znění § 4 této vyhlášky se nachází v příloze na konci práce (viz Příloha P VI: Činnosti všeobecné sestry). V § 4a jsou dále stanoveny činnosti praktické sestry, která bez odborného dohledu a bez indikace lékaře zajišťuje základní ošetrovatelskou péči. Dále vykonává činnosti bez odborného dohledu na základě indikace lékaře. Praktická sestra může nově odebírat kapilární a žilní krev a jiný biologický materiál a naopak nemůže podávat léčivé přípravky formou nitrožilní injekce nebo infuze. Celé znění § 4a se nachází v příloze na konci práce (viz Příloha P VII: Činnosti praktické sestry) (Vyhláška č. 55/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Nejenom v ČR, ale především v západních zemích, jako je USA, Španělsko či Velká Británie je již několik let trendem navyšování kompetencí u všeobecných sester. V těchto zemích mohou všeobecné sestry např. aplikovat léky a očkovací látky bez odborného dohledu lékaře, vydávat recepty pacientům, samostatně léčit rány či se podílet při anesteziích. Nejvzdělanější všeobecnou sestrou v USA je Nurse Practitioner (Praktická sestra), která je kompetentní k preskripci léků, diagnostice pacienta a ošetřování nemocných, provádí fyzikální vyšetření, poradenství o možnostech zdravotní péče nebo sděluje výsledky laboratorních testů (Frydryšková, 2015, s. 24; Hekelová, 2015).

V Německu může podávat infuze a aplikovat i. v. injekce jen zkušená sestra na základě písemného pověření lékaře, zatímco v ČR je sestra kompetentní tyto výkony provádět bez odborného dohledu na základě indikace lékaře (Frydryšková, 2015, s. 21).

5 PROFESNÍ ORGANIZACE SESTER

Cílem profesních sesterských organizací je prosazování zájmů sester při jednání s vládními i nevládními organizacemi, sledovat kvalitu poskytované ošetrovatelské péče, rozvíjet a podporovat výzkum a také teoretickou a praktickou úroveň oboru, mimo jiné se podílí na úrovni a kvalitě kvalifikační i specializační přípravy sester. Organizace se zakládají na místní, národní i mezinárodní úrovni (Bužgová a Plevová, 2011, s. 69).

České profesní organizace zásadně nesouhlasí s novelou zákona o nelékařských zdravotnických povoláních. Novela zákona byla přijata i přes opakované kritické ohlasy ČAS, SVVS, AVVNZP a řady odborníků, kteří varovali před snížením úrovně zdravotní péče (AVVNZP, 2018b). Názory organizací jsou uvedeny v diskuzi na konci této práce.

5.1 České profesní organizace

Asociace vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských zdravotnických profesí (AVVNZP)

Asociace je nepolitické, dobrovolné, neziskové sdružení fakult a ústavů VŠ, které poskytují vzdělávání nelékařským zdravotnickým pracovníkům v ČR. Asociace byla založena v Českých Budějovicích v roce 2013 na setkání zástupců vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských profesí. Asociace se podílí na řešení otázek týkajících se vzdělávání nelékařů, účastní se tvorby rozvojových koncepcí, plánů výzkumu a legislativních procesů pro nelékařské profese, spolupracuje s MZČR a MŠMT nebo posiluje vzájemnou spolupráci vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských oborů za účelem zvyšování úrovně jejich vzdělávání aj. Předsedkyní je prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D., která je zároveň děkanou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích na Zdravotně sociální fakultě (AVVNZP, 2018a).

Česká asociace sester (ČAS)

ČAS je odborná, dobrovolná, nezisková a nepolitická organizace s právní subjektivitou. Vznikla v roce 1991 a dodnes je jednou z největších profesních organizací sester a jiných nelékařských pracovníků. ČAS podporuje rozvoj ošetrovatelství jako oboru, rozvoj ošetrovatelského poslání, vydává odborné publikace, mimo jiné se podílí na mezinárodní a mezioborové spolupráci. Hlavním cílem je vytvářet podmínky pro zvyšování odborné, morální a etické úrovně. S Ministerstvem zdravotnictví spolupracuje na přípravě nové legislativy

a snaží se o spolupráci s Lékařskou komorou. Hlavní sídlo se nachází v Praze a prezidentkou je PhDr. Martina Šochmanová, MBA. ČAS spolupracuje s mezinárodními profesními organizacemi sester a odbornými lékařskými společnostmi (Kutnohorská, 2010, s. 148).

ČAS se dělí na sekce a regiony, dále má několik pracovních skupin, jednou z nich je pracovní skupina pro vzdělávání. Vedoucí této skupiny je Mgr. Ilona Antoníčková. Členkami jsou např. Mgr. Zdenka Mikšová, Ph.D., PhDr. Anna Krátká, Ph.D. nebo PhDr. Bc. Pavla Kudlová, Ph.D., která je mou vedoucí bakalářské práce. Cílem skupiny je aktivně se zapojovat do přípravy nových legislativních vyhlášek vzdělávání, připomínkovat připravovanou legislativu ke vzdělávání, spoluvytvářet nové rámcové vzdělávací programy aj. (ČAS, 2017).

Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků (POUZP)

Jedná se o dobrovolný spolek fyzických osob s odbornou nebo specializovanou způsobilostí vykonávající zdravotnické povolání. Jde o odborovou organizaci sdružující zaměstnance zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb. Organizace vznikla v roce 1990 jako Profesní odborová unie zdravotnických pracovníků Čech, Moravy a Slezska. Teprve v roce 2009 nese současný název. Organizace působí po celé ČR. Mezi hlavní poslání organizace patří např. ochrana a obhajování práv, potřeb a zájmů členů v oblasti ekonomické, sociální, mzdové či pracovně-právní (POUZP, 2018)

Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester (SVVS)

Spolek byl založen v září roku 2016 v Českých Budějovicích. Jedná se o nepolitické, dobrovolné a neziskové sdružení vysokoškolsky vzdělaných sester a vysokoškolských studentů oboru ošetřovatelství s vlastní právní subjektivitou. Prezidentkou je Mgr. Jana Maňhalová, Ph.D. SVVS si klade za cíl podporovat vysokoškolské vzdělávání v ošetřovatelství v ČR, sdružovat vysokoškolsky vzdělané sestry na výkon povolání v ošetřovatelství a zvyšovat profesní, právní a ekonomické prosperity vysokoškolsky vzdělaných nelékařských zdravotnických pracovníků (SVVS, 2016, s. 8-9).

5.2 Mezinárodní profesní organizace

Mezinárodní rada sester (ICN)

Organizace byla založena v roce 1899 a je federací více než 130 národních sesterských organizací, která celosvětově zastupuje více než 20 miliónů sester. Jedná se o největší me-

zinárodní organizaci pro zdravotníky. ICN usiluje o zajištění kvalitní ošetrovatelské péče, zdravou zdravotní politiku na celém světě a budování pozitivních vztahů na mezinárodní úrovni. Spolupracuje s OSN, Světovou zdravotnickou organizací (WHO), Mezinárodní organizací práce (ILO), Světovou bankou (WB) a dalšími organizacemi. Hlavním posláním ICN je reprezentovat ošetrovatelství po celém světě, rozvíjet a podporovat ošetrovatelskou profesi a celoživotní vzdělávání a ovlivňovat zdravotní politiku. ICN ve své činnosti uplatňuje pět základních hodnot – vedoucí vize, inovativnost, solidaritu, odpovědnost a sociální spravedlnost (ICN, 2018).

V čele stojí prezidentka, jejíž volební období je každé čtyři roky. Organizace sídlí v Ženevě ve Švýcarsku (Kutnohorská, 2010, s. 150).

Evropská federace sester (EFN)

Organizace byla založena v roce 1971 a zastupuje přes 1 milion evropských sester. Její sídlo se nachází v Bruselu. Hlavním posláním je podpora a ochrana sester a jiných ošetrovatelských profesí v rámci EU lobováním evropských institucí (Evropská komise, Evropský parlament a Rada Evropy). V čele stojí prezidentka, od roku 2017 zastává tento post Elizabeth Adams z Irska (EFN, 2012).

EFN vydává zásadní doporučení pro ošetrovatelství a také požadavky na kvalifikační přípravu sester v členských zemích. Tyto požadavky umožní dosahovat vysoké a navzájem srovnatelné úrovně jejich vzdělání, které umožní volný pohyb pracovních sil (Bužgová a Plevová, 2011, s. 73).

Pracovní skupina evropských sester pro výzkum (WENR)

Tato organizace vznikla v roce 1978 a sídlí v Utrechtu v Holandsku. Cílem WENR je organizovat spolupráci sester, které se zabývají výzkumem, podporovat výzkum a ovlivňovat národní zdravotnické politiky, včetně evropské (MZČR, 2010).

Mezi další mezinárodní sesterské organizace řadíme Evropskou onkologickou sesterskou společnost (EONS), Evropskou skupinu pro transplantaci kostní dřeně (EMBT), Mezinárodní asociaci pro společné evropské ošetrovatelské diagnózy, zákroky a výsledky (ACENDIO) nebo Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) (Bužgová a Plevová, 2011, s. 73; MZČR, 2010).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODIKA KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU

Kvantitativní výzkum je realizován technikou dotazníku. Nestandardizovaný dotazník obsahuje 17 uzavřených položek. Položky č. 1 a 2 se týkají identifikačních a demografických údajů. Zjišťují pohlaví respondentů a kraj, ve kterém respondent studuje. Položky č. 4 - 7 se vztahují k prvnímu dílčímu cíli. Položky č. 3, 13 - 16 směřují k zodpovězení druhého dílčího cíle. Třetí dílčí cíl se týká položek č. 11 a 12. Čtvrtý dílčí cíl se vztahuje k položkám č. 8 - 10. Poslední otázka je doplňující, kdy jsme chtěli zjistit, kam budoucí absolventi chtějí směřovat po studiu na SZŠ.

6.1 Cíle výzkumu

Hlavní cíl: Zjistit povědomí studentů o změnách v kvalifikačním vzdělávání sester.

Dílčí cíle:

1. Zjistit povědomí studentů o zkrácené formě studia na VOŠZ k výkonu povolání všeobecné sestry.
2. Zjistit povědomí studentů o změnách v kompetencích sester (PS a VS) v souvislosti s novou legislativou.
3. Zjistit povědomí studentů o výhodách vysokoškolského studia v oboru Všeobecná sestra.
4. Zjistit názory studentů na kvalifikační vzdělávání sester.

6.2 Charakteristika respondentů

Zkoumaný soubor respondentů jsme vybrali dle uvedených kritérií:

- studenti čtvrtých ročníků SZŠ oboru Zdravotnický asistent/Praktická sestra
- studenti studující v olomouckém nebo zlínském kraji (výzkumu se zúčastnily 4 střední zdravotnické školy: SZŠ Šumperk, Olomouc, Kroměříž a Uherské Hradiště)
- bez rozdílu pohlaví
- anonymita respondentů

6.3 Organizace výzkumu

Dotazník byl distribuován od 27. 3. do 12. 4. 2018 v tištěné formě jednotlivým cílovým skupinám, poté co byl povolen výzkum od ředitelů daných škol. Celkem jsme rozdali 140

dotazníků, z toho 70 formulářů do zlínského a 70 formulářů do olomouckého kraje. Zpět se nám vrátily všechny formuláře. Celkem 20 formulářů bylo vyřazeno pro neúplnost informací či z důvodu uvedení více správných možností. Pro analýzu a interpretaci výsledků bylo použito 120 dotazníků. Při zpracování dat jsme pracovali s celkovým počtem respondentů.

6.4 Zpracování dat

Všechna data byla zpracována v programu Microsoft Excel. Pro vyhodnocení položek byla použita metoda popisné statistiky s výpočtem absolutní (n) a relativní četností (r). U položek č. 15 a 16 měli respondenti na výběr více správných odpovědí. Při zpracování dat se za 100 % považoval celkový počet respondentů, nikoliv počet odpovědí. U položky č. 7 jsme pro lepší informovanost vypsali počet odpovědí z jednotlivých škol.

7 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH ANALÝZA

Tabulka 1. Počet respondentů z uvedených SZŠ

SZŠ	N	Muž	Žena
Šumperk	27	2	25
Olomouc	33	4	29
Uherské Hradiště	35	5	30
Kroměříž	25	3	22
Celkem	120	14	106

N- celkový počet respondentů

Komentář:

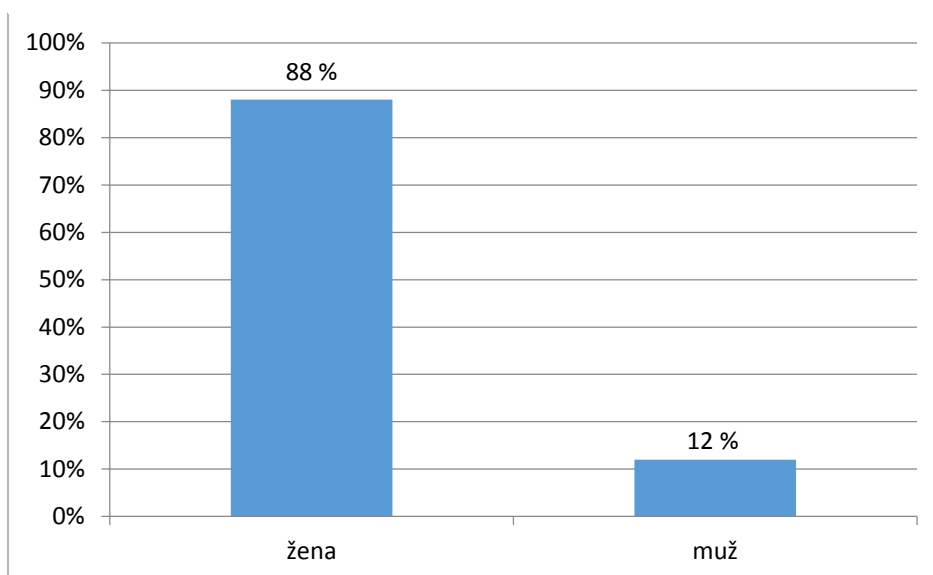
V tabulce 1 jsou uvedeny všechny SZŠ, které se zúčastnily kvantitativního výzkumu, a to SZŠ Šumperk, Olomouc, Uherské Hradiště a Kroměříž. Z celkového počtu 120 respondentů bylo celkem 106 žen a 14 mužů. Z olomouckého kraje bylo celkem 60 respondentů, z toho 54 žen a 6 mužů. Ze zlínského kraje bylo také 60 respondentů, z toho odpovědělo celkem 52 žen a 8 mužů.

Položka č. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Tabulka 2. Pohlaví respondentů

	(n)	(r)
Žena	106	88 %
Muž	14	12 %
Celkem	120	100 %

Graf 1. Pohlaví respondentů

Komentář:

Položka č. 1 zjišťuje pohlaví respondentů z daných škol. Z celkového počtu 120 respondentů bylo celkem 106 žen (tj. 88 %) a 14 mužů (tj. 12 %) (viz tab. 2 a graf 1).

Položka č. 2: V jakém kraji studujete?

Tabulka 3. Kraj studia

	(n)	(r)
Olomoucký kraj	60	50 %
Zlínský kraj	60	50 %
Celkem	120	100 %

Komentář:

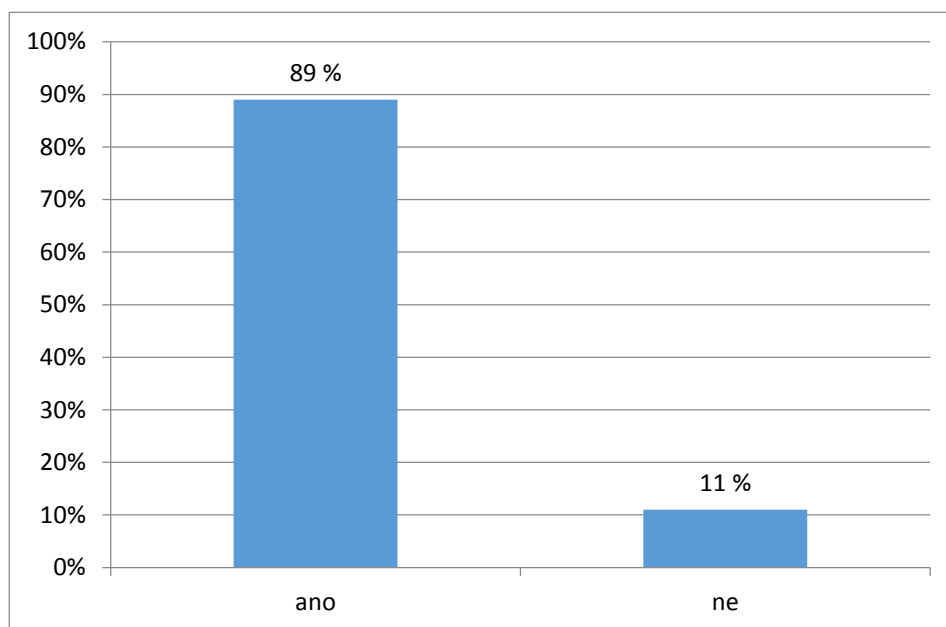
Položka č. 2 se týká kraje, ve kterém respondent studuje. Z tabulky vyplývá, že z celkového počtu 120 respondentů uvedlo olomoucký kraj 60 respondentů a zlínský kraj také 60 respondentů (viz tab. 3).

Položka č. 3: Věděli jste, že po absolvování studia na SZŠ se z Vás podle nové legislativy stává Praktická sestra/Praktický ošetřovatel?

Tabulka 4. Povědomí respondentů o zavedení nové profese „Praktická sestra“

	(n)	(r)
Ano	107	89 %
Ne	13	11 %
Celkem	120	100 %

Graf 2. Povědomí respondentů o zavedení nové profese „Praktická sestra“

Komentář:

Na položku č. 3, která se zaměřuje na informovanost respondentů o zavedení nové profese Praktická sestra, uvedlo 107 respondentů (tj. 89%) odpověď „ano“, jsou informováni o tom, že po absolvování studia se z nich podle nové legislativy stává Praktická sestra. Zbylých 13 respondentů (tj. 11%) nemá povědomí o této skutečnosti (viz tab. 4 a graf 2).

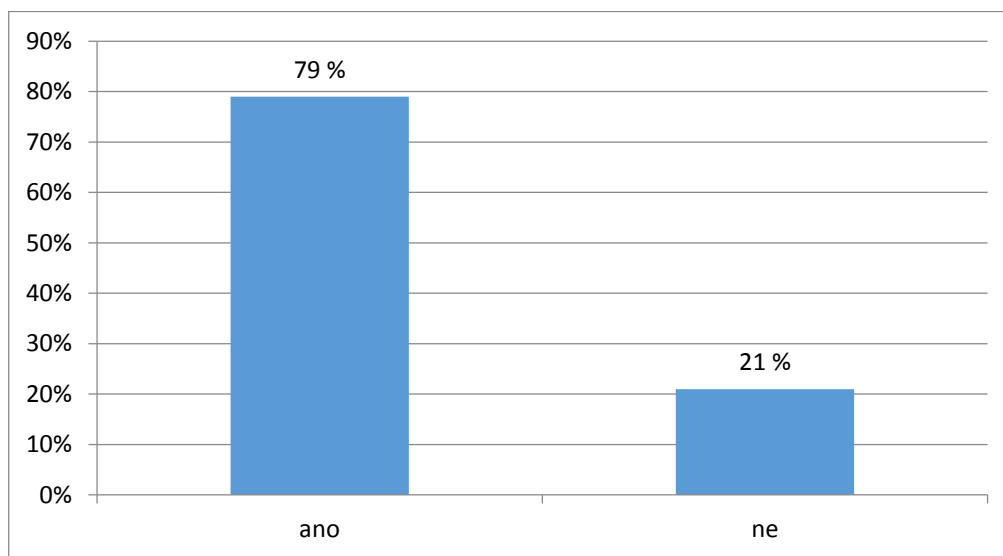

Položka č. 4: Věděli jste, že od 1. 9. 2017 mohou praktické sestry získat způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry min. ročním studiem na VOŠZ? (zkrácená forma studia)

Tabulka 5. Povědomí respondentů k výkonu povolání VS zkráceným studiem

	(n)	(r)
Ano	95	79 %
Ne	25	21 %
Celkem	120	100 %

Graf 3. Povědomí respondentů k výkonu povolání VS zkráceným studiem

Komentář:

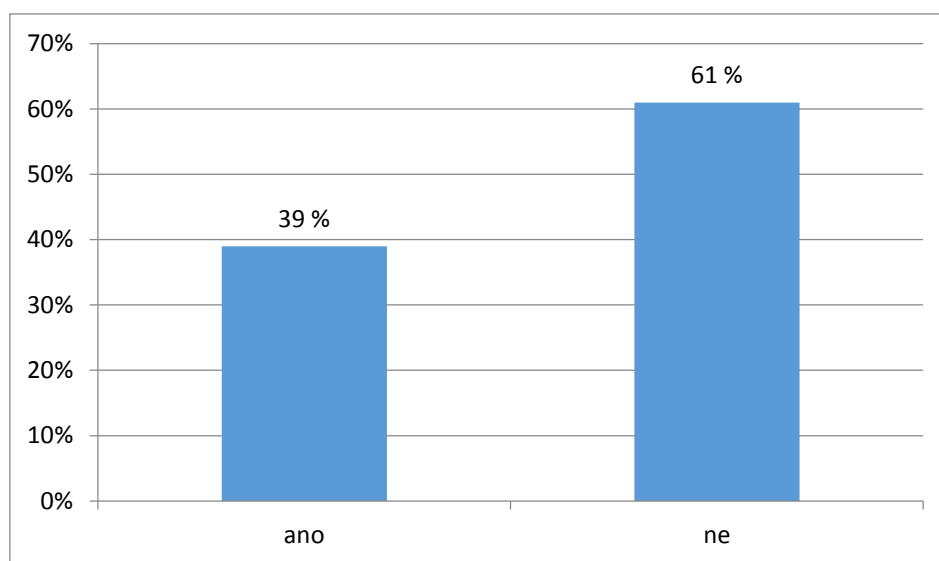
Položka č. 4 zjišťovala povědomí studentů o zkrácené formě studia pro výkon povolání všeobecné sestry min. ročním studiem na VOŠ. Na tuto otázku odpovědělo 95 respondentů (tj. 79 %), že mají povědomí o možnosti zkráceného studia k výkonu povolání všeobecné sestry. Zbýlých 25 respondentů (tj. 21 %) nemá dostatečné informace o této formě studia (viz tab. 5 a graf 3).

Položka č. 5: Věděli jste, že o zkrácenou formu studia k výkonu povolání všeobecné sestry mohou požádat i absolventi oboru Zdravotnický záchranář, Porodní asistentka nebo Dětská sestra?

Tabulka 6. Povědomí studentů o zkráceném studiu pro zdravotnického záchranáře, porodní asistentku nebo dětskou sestru

	(n)	(r)
Ano	47	39 %
Ne	73	61 %
Celkem	120	100 %

Graf 4. Povědomí studentů o zkráceném studiu pro zdravotnického záchranáře, porodní asistentku nebo dětskou sestru

Komentář:

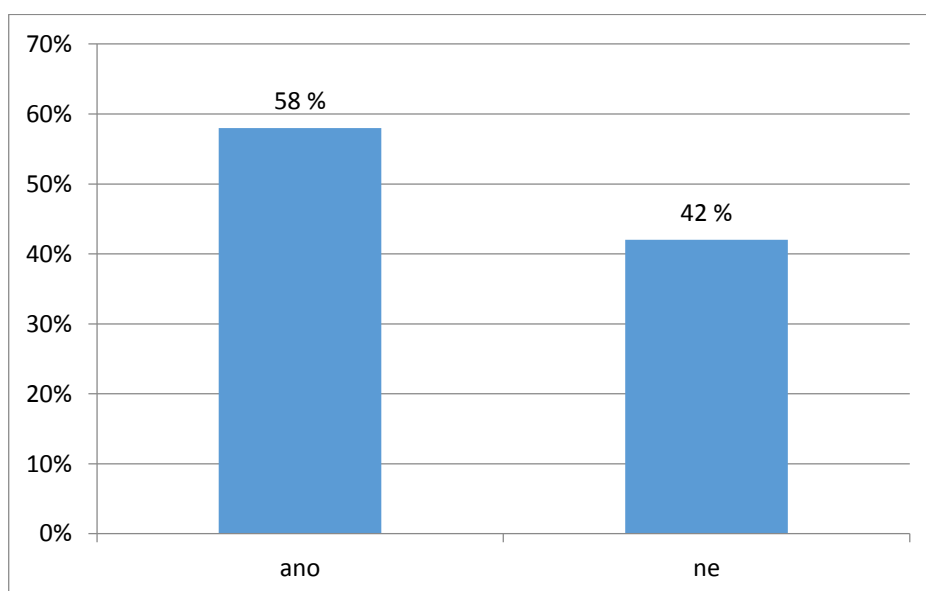
Z tabulky 6 a grafu 4 vyplývá, že 47 respondentů (tj. 39 %) má povědomí o zkrácené formě studia pro absolventy oboru Zdravotnický záchranář, Porodní asistentka nebo Dětská sestra. Zatímco 73 respondentů (tj. 61 %) nemá povědomí o této skutečnosti.

Položka č. 6: Věděli jste, že absolvent zkrácené formy studia na VOŠZ v oboru Diplomovaná všeobecná sestra získá titul „DiS“ stejně jako absolvent tříletého studia?

Tabulka 7. Povědomí respondentů o titulu „DiS“ u zkrácené formy studia

	(n)	(r)
Ano	69	58 %
Ne	51	42 %
Celkem	120	100 %

Graf 5. Povědomí respondentů o titulu „DiS“ u zkrácené formy studia

Komentář:

Cílem položky č. 6 bylo zjistit, zda respondenti mají povědomí o tom, že absolvent zkrácené formy studia na VOŠZ v oboru DVS získá titul „DiS“ stejně jako absolvent tříletého studia. Na tuto otázku odpovědělo „ano“ 69 respondentů (tj. 58 %), zatímco 51 respondentů (tj. 42 %) uvedlo odpověď „ne“ (viz tab. 7 a graf 5).

Položka č. 7: Věděli jste, že přijímací zkouška ke zkrácené formě studia na VOŠZ pro výkon profese Všeobecné sestry se bude mimo jiné skládat z Anatomie, Fyziologie, Biofyziky, Biochemie či Genetiky?

Tabulka 8. Povědomí respondentů o předmětech na přijímací zkoušku ke zkrácené formě studia

	(n)	(r)
Ano	60	50 %
Ne	60	50 %
Celkem	120	100 %

Komentář:

Z tabulky č. 8 vyplývá, že z celkového počtu 120 respondentů, polovina respondentů uvedla, že zná předměty, ze kterých se bude skládat přijímací zkouška ke zkrácené formě studia. Druhá polovina respondentů toto povědomí nemá. Pro upřesnění dat jsme využili další tabulku (viz tab. 9), která přesně vymezuje tuto položku. Uvedli jsme vybrané školy s přesným počtem odpovědí.

Tabulka 9. Odpovědi z vybraných SZŠ

SZŠ	Ano	Ne
Šumperk	15	12
Olomouc	22	11
Uherské Hradiště	12	23
Kroměříž	11	14

Komentář:

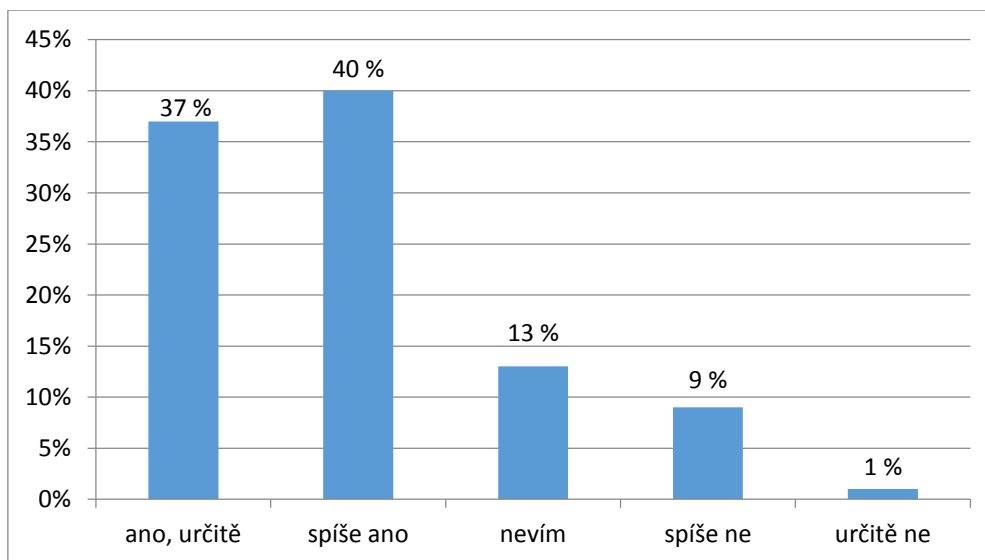
Z tabulky č. 9 vyplývá, že nejvíce informací mají studenti ze SZŠ v Olomouci a naopak nejméně informací mají studenti ze SZŠ v Uherském Hradišti. Z tabulky vyplývá, že studenti z olomouckého kraje jsou více informováni než studenti z kraje zlínského.

Položka č. 8: Myslíte si, že zkrácená forma studia na VOŠZ je dostačující pro výkon povolání Všeobecné sestry?

Tabulka 10. Je zkrácená forma studia dostačující pro výkon povolání VS?

	(n)	(r)
Ano, určitě	44	37 %
Spíše ano	48	40 %
Nevím	16	13 %
Spíše ne	11	9 %
Určitě ne	1	1 %
Celkem	120	100 %

Graf 6. Je zkrácená forma studia dostačující pro výkon povolání VS?

Komentář:

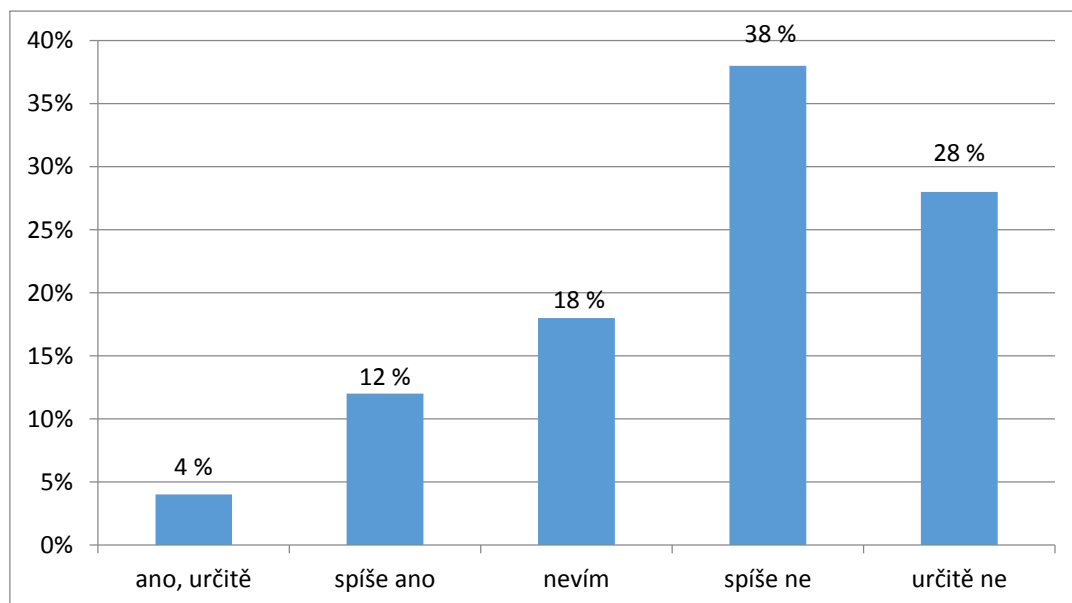
Položkou č. 8 jsme chtěli zjistit názory studentů, zda si myslí, že zkrácená forma studia na VOŠZ je dostačující pro výkon povolání Všeobecné sestry. Otázka obsahovala 5 možných odpovědí. 44 respondentů (tj. 37 %) zvolilo odpověď „ano, určitě“, 48 respondentů (tj. 40 %) uvedlo odpověď „spíše ano“, 16 respondentů (tj. 13 %) využilo možnosti „nevím“, odpověď „spíše ne“ uvedlo 11 respondentů (tj. 9%) a pouze jeden respondent uvedl možnost „určitě ne“ (viz tab. 10 a graf 6).

Položka č. 9: Uvažujete o zkrácené formě studia na VOŠZ pro výkon profese Všeobecné sestry?

Tabulka 11. Uvažujete o zkrácené formě studia na VOŠZ?

	(n)	(r)
Ano, určitě	5	4 %
Spíše ano	14	12 %
Nevím	22	18 %
Spíše ne	46	38 %
Určitě ne	33	28 %
Celkem	120	100 %

Graf 7. Uvažujete o zkrácené formě studia na VOŠZ?

Komentář:

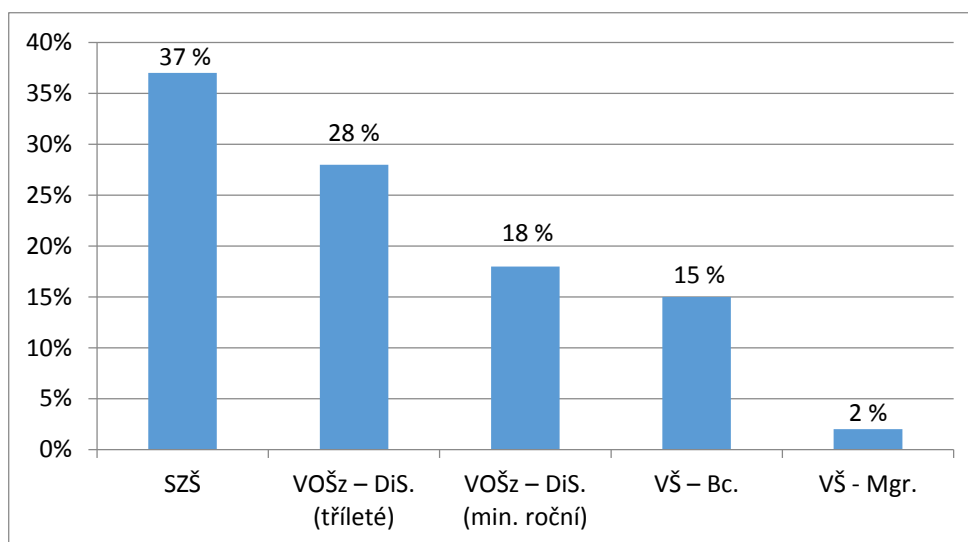
Stejně jako v položce č. 8 měli respondenti možnost vyjádřit svůj názor na to, zda uvažují o zkrácené formě studia na VOŠZ pro výkon profese Všeobecné sestry. Pouze 5 respondentů (tj. 4 %) uvedlo odpověď „ano, určitě“, 14 respondentů (tj. 12 %) jako odpověď uvedlo „spíše ano“, možnosti „nevím“ využilo 22 respondentů (tj. 18 %), 46 respondentů (tj. 38 %) odpovědělo „spíše ne“ a 33 respondentů (tj. 28 %) uvedlo odpověď „určitě ne“ (viz tab. 11 a graf 7).

Položka č. 10: Jaké vzdělání by podle Vás měla mít Všeobecná sestra?

Tabulka 12. Jaké vzdělání by měla mít VS

	(n)	(r)
SZŠ	44	37 %
VOŠZ – DiS. (tříleté)	34	28 %
VOŠZ – DiS. (min. roční)	22	18 %
VŠ – Bc.	18	15 %
VŠ – Mgr.	2	2 %
Celkem	120	100 %

Graf 8. Jaké vzdělání by měla mít VS

Komentář:

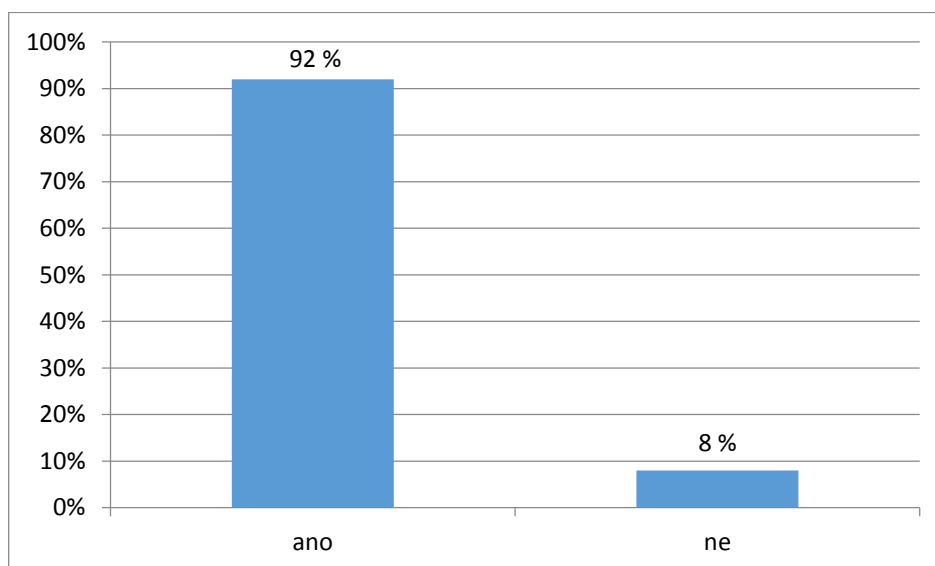
Položkou č. 10 jsme chtěli zjistit, jaké vzdělání by měla mít podle respondentů všeobecná sestra. 44 respondentů (tj. 37 %) uvedlo, že všeobecné sestře by měla stačit střední zdravotnická škola. 34 respondentů (tj. 28 %) si myslí, že všeobecná sestra by měla mít Vyšší odbornou školu (tříletou). 22 respondentů (tj. 18 %) uvedlo, že sestře stačí zkrácená forma studia na VOŠ. Pouze 18 respondentů (tj. 15 %) uvedlo, že VS by měla mít vysokoškolské vzdělání (titul Bc.). Zbylí 2 respondenti uvedli možnost magisterského vzdělání (viz tab. 12 a graf 8).

Položka č. 11: Víte, že po absolvování bakalářského typu studia na VŠ v oboru Všeobecná sestra můžete pokračovat v navazujícím magisterském studiu?

Tabulka 13. Povědomí respondentů o navazujícím magisterském studiu na VŠ

	(n)	(r)
Ano	110	92 %
Ne	10	8 %
Celkem	120	100 %

Graf 9. Povědomí respondentů o navazujícím magisterském studiu na VŠ

Komentář:

Cílem této položky bylo zjistit, zda studenti vědí, že po absolvování bakalářského typu studia na VŠ v oboru Všeobecná sestra mohou pokračovat v navazujícím magisterském studiu. 110 respondentů (tj. 92 %) tuto informaci získalo. Pouze 10 respondentů (tj. 8 %) nemá povědomí o navazujícím magisterském studiu na vysoké škole (viz tab. 13 a graf 9).

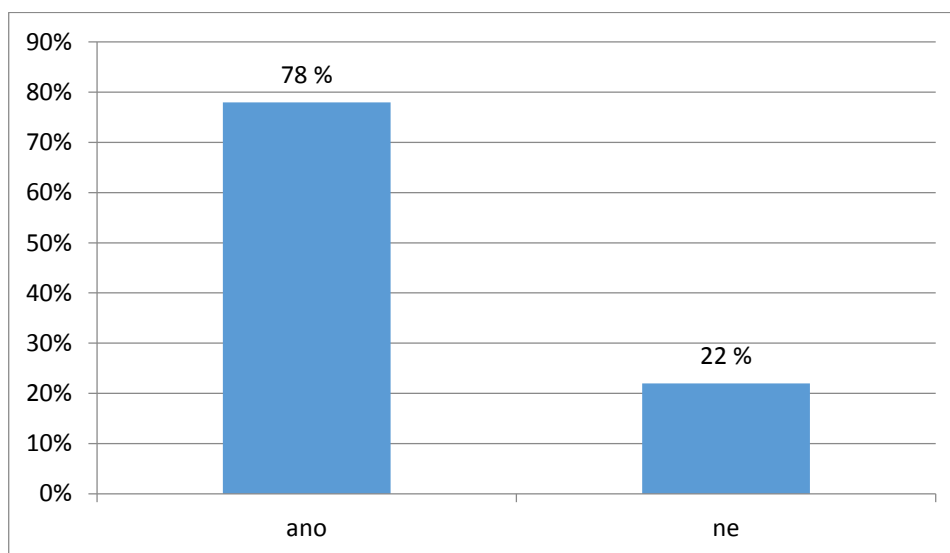

Položka č. 12: Víte, že po absolvování VŠ v oboru Všeobecná sestra můžete najít uplatnění v zemích EU?

Tabulka 14. Povědomí respondentů o uplatnění v zemích EU u absolventů VŠ

	(n)	(r)
Ano	93	78 %
Ne	27	22 %
Celkem	120	100 %

Graf 10. Povědomí respondentů o uplatnění v zemích EU u absolventů VŠ

Komentář:

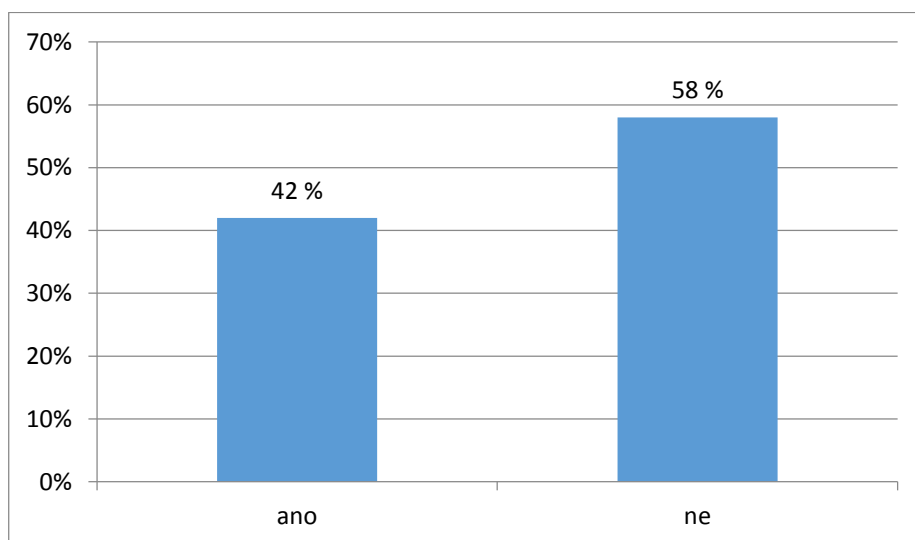
Podobně jako u položky č. 11 jsme chtěli zjistit, zda studenti mají povědomí o tom, že po absolvování vysokoškolského studia v oboru Všeobecná sestra mohou najít uplatnění v zemích EU. 93 respondentů (tj. 78 %) se s touto informací ztotožňuje, 27 respondentů (tj. 22 %) toto povědomí nemá (viz tab. 14 a graf 10).

Položka č. 13: Věděli jste, že vyšla nová vyhláška č. 391/2017 Sb., která mimo jiné definuje rozdíl mezi Praktickou a Všeobecnou sestrou?

Tabulka 15. Povědomí respondentů o vyhlášce č. 391/2017 Sb.

	(n)	(r)
Ano	50	42 %
Ne	70	58 %
Celkem	120	100 %

Graf 11. Povědomí respondentů o vyhlášce č. 391/2017 Sb.

Komentář:

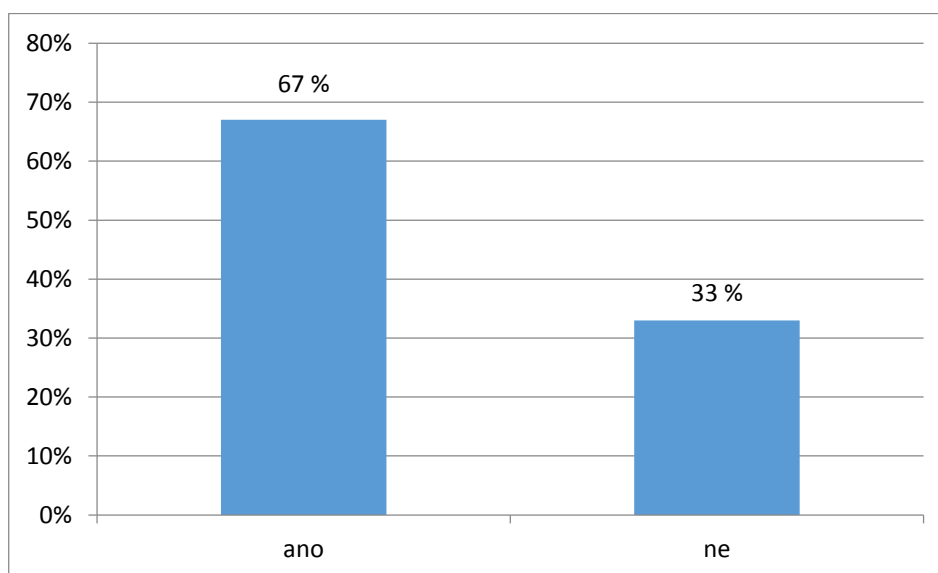
V položce č. 13 jsme se zabývali tím, zda studenti vědí, že vyšla nová vyhláška č. 391/2017 Sb., která mimo jiné definuje rozdíl mezi Praktickou a Všeobecnou sestrou. Z tabulky a grafu vyplývá, že 50 respondentů (tj. 42 %) má informaci o novelizaci vyhlášky. Zbýlých 70 respondentů (tj. 58 %) tuto informaci nezískalo (viz tab. 15 a graf 11).

Položka č. 14: Věděli jste, že Praktická sestra smí poskytovat základní ošetrovatelskou péči bez odborného dohledu Všeobecné sestry?

Tabulka 16. Povědomí respondentů o poskytování oš. péče bez odborného dohledu

	(n)	(r)
Ano	80	67 %
Ne	40	33 %
Celkem	120	100 %

Graf 12. Povědomí respondentů o poskytování oš. péče bez odborného dohledu

Komentář:

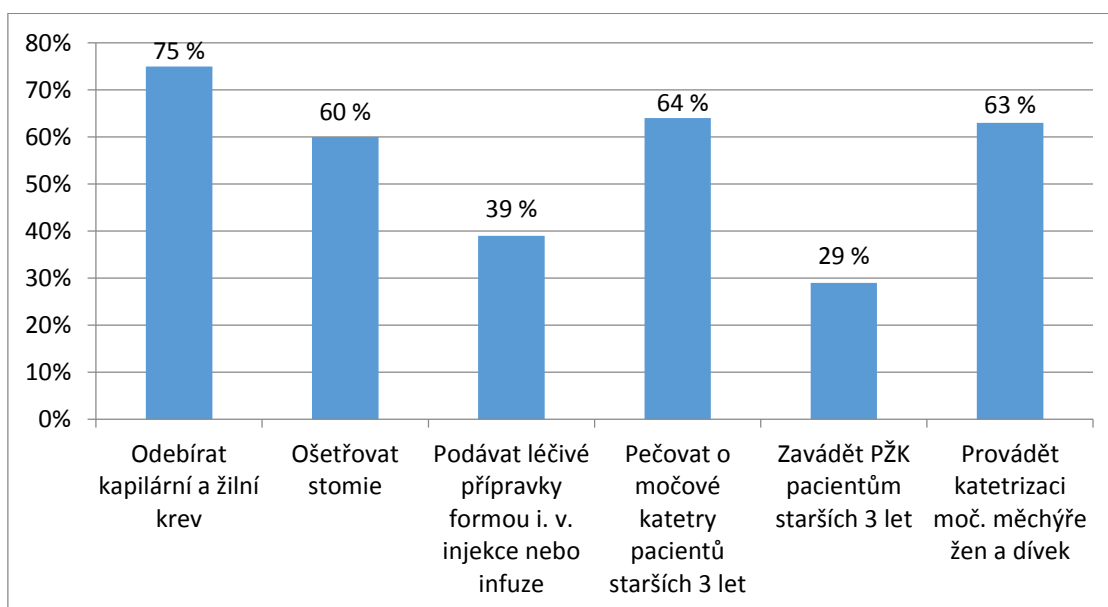
Položka č. 14 zjišťovala, zda respondenti mají povědomí o tom, že jako praktické sestry/ praktičtí ošetrovatelé mohou poskytovat základní ošetrovatelskou péči bez odborného dohledu všeobecné sestry, nikoliv jak tomu bylo u zdravotnického asistenta. 80 respondentů (tj. 67 %) má povědomí o této skutečnosti a zbylých 40 respondentů (tj. 33 %) toto povědomí nemá (viz tab. 16 a graf 12).

Položka č. 15: Víte, jaké činnosti smí vykonávat Praktická sestra bez odborného dohledu podle nové vyhlášky č. 391/2017 Sb.?

Tabulka 17. Povědomí respondentů o činnostech Praktické sestry

	(n)	(r)
Odebírat kapilární a žilní krev	90	75 %
Ošetřovat stomie	72	60 %
Podávat léčivé přípravky formou i. v. injekce nebo infuze	47	39 %
Pečovat o močové katetry pacientů starších 3 let	77	64 %
Zavádět PŽK pacientům starších 3 let	35	29 %
Provádět katetrizaci moč. měchýře žen a dívek	75	63 %

Graf 13. Povědomí respondentů o činnostech Praktické sestry

Komentář:

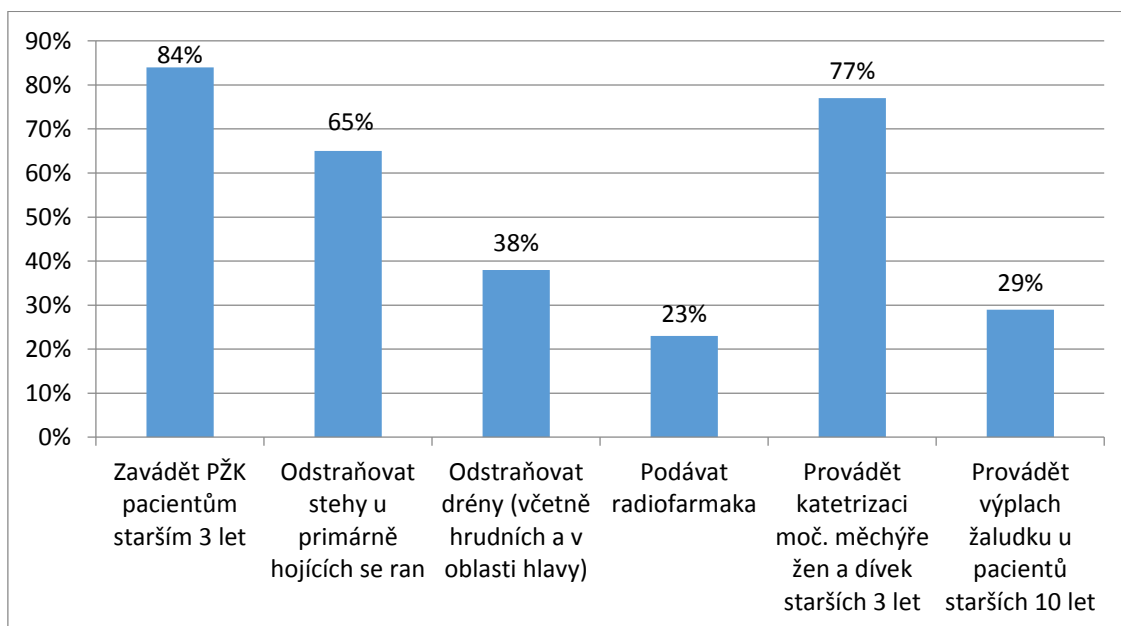
V této položce měli respondenti možnost uvést více správných odpovědí. Za 100% se považoval celkový počet respondentů, nikoliv počet odpovědí. Zjišťovali jsme, zda respondenti vědí, jaké činnosti smí vykonávat praktická sestra bez odborného dohledu podle nové vyhlášky č. 391/2017 Sb. Respondenti měli na výběr z 6 různých možností, přičemž první, druhá a čtvrtá možnost je správná. 90 respondentů (tj. 75 %) uvedlo, že praktická sestra smí odebírat kapilární a žilní krev, což je odpověď správná. 72 respondentů (tj. 60 %) jako odpověď uvedlo „ošetřovat stomie“, tato odpověď je také správná. 47 respondentů (tj. 39 %) vybralo možnost „podávat léčivé přípravky formou nitrožilní injekce nebo infúze“, tato odpověď je nesprávná. 77 respondentů (tj. 64 %) uvedlo jako odpověď „pečovat o močové katetry pacientů starších 3 let“, což je odpověď správná. U zavádění PŽK pacientům starších 3 let jsme zaznamenali 35 odpovědí (tj. 29 %), tato odpověď je nesprávná. Možnost provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek uvedlo 75 respondentů (tj. 63 %), tato odpověď je také nesprávná (viz tab. 17 a graf 13).

Položka č. 16: Víte, jaké činnosti smí vykonávat Všeobecná sestra podle nové vyhlášky č. 391/2017 Sb.?

Tabulka 18. Povědomí respondentů o činnostech Všeobecné sestry

	(n)	(r)
Zavádět PŽK pacientům starším 3 let	101	84 %
Odstraňovat stehy u primárně hojících se ran	78	65 %
Odstraňovat drény (včetně hrudních a v oblasti hlavy)	46	38 %
Podávat radiofarmaka	28	23 %
Provádět katetrizaci moč. měchýře žen a dívek starších 3 let	92	77 %
Provádět výplach žaludku u pacientů starších 10 let	35	29 %

Graf 14. Povědomí respondentů o činnostech Všeobecné sestry

Komentář:

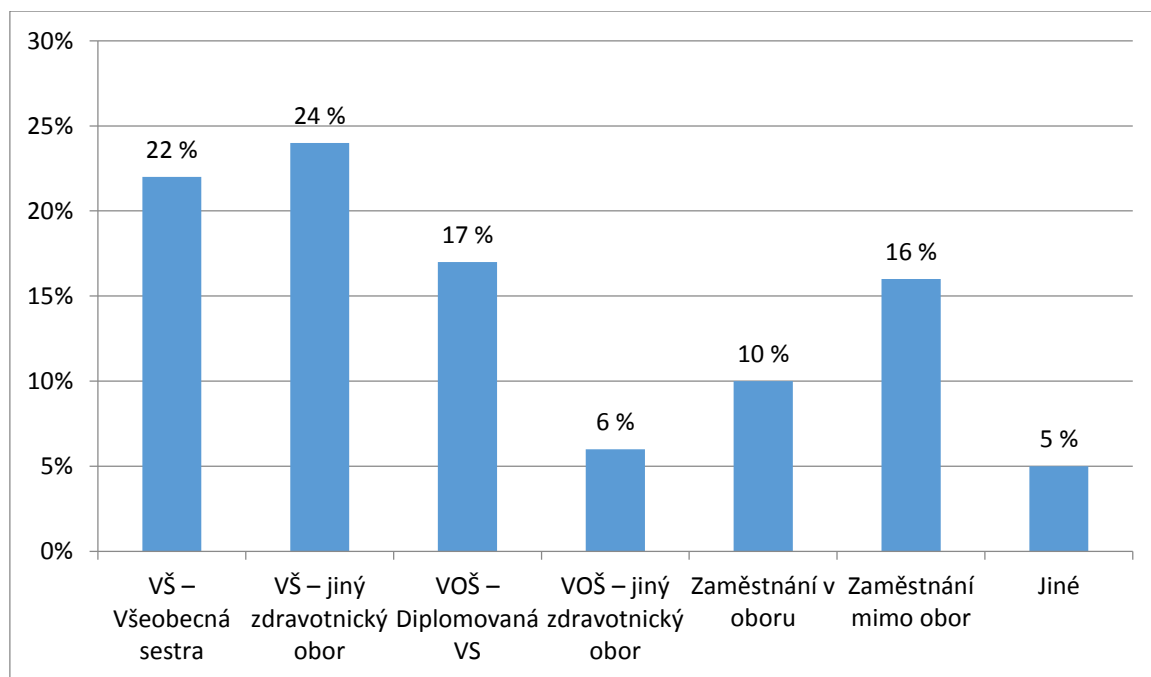
Stejně jako v předchozí položce měli respondenti možnost uvést více správných odpovědí. Za 100 % se považoval celkový počet respondentů, nikoliv počet odpovědí. Zjišťovali jsme, zda respondenti vědí, jaké činnosti smí vykonávat všeobecná sestra podle nové vyhlášky č. 391/2017 Sb. Respondenti měli na výběr z 6 různých možností, přičemž první, druhá, třetí, pátá a šestá odpověď je správná. 101 respondentů (tj. 84 %) uvedlo, že všeobecná sestra smí zavádět PŽK pacientům starším 3 let, což je odpověď správná. 78 respondentů (tj. 65 %) jako odpověď uvedlo „odstraňovat stehy u primárně hojících se ran“, tato odpověď je také správná. 46 respondentů (tj. 38 %) vybralo možnost „odstraňovat drény (včetně hrudních a v oblasti hlavy)“, tato odpověď je správná. 28 respondentů (tj. 23 %) uvedlo jako odpověď „podávat radiofarmaka“, což je odpověď nesprávná. „Provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek starších 3 let“ uvedlo 92 respondentů (tj. 77 %), tato odpověď je správná. Možnost provádět výplach žaludku u pacientů starších 10 let uvedlo 35 respondentů (tj. 29 %), tato odpověď je také správná (viz tab. 18 a graf 14).

Položka č. 17: Kam chcete směřovat po studiu na SZŠ?

Tabulka 19. Kam po studiu na SZŠ

	(n)	(r)
VŠ – Všeobecná sestra	27	22 %
VŠ – jiný zdravotnický obor	29	24 %
VOŠ – Diplomovaná VS	20	17 %
VOŠ – jiný zdravotnický obor	7	6 %
Zaměstnání v oboru	12	10 %
Zaměstnání mimo obor	19	16 %
Jiné	6	5 %
Celkem	120	100 %

Graf 15. Kam po studiu na SZŠ

Komentář:

Tato položka je doplňující, kdy jsme chtěli zjistit, kam chtějí budoucí absolventi směřovat po studiu na SZŠ. 27 respondentů (tj. 22 %) uvedlo, že chce pokračovat ve studiu na vysoké škole v oboru Všeobecná sestra. 29 respondentů (tj. 24 %) uvedlo vysokoškolské studium v jiném zdravotnickém zaměření. 20 respondentů (tj. 17 %) vybralo možnost dalšího studia na vyšší odborné škole v oboru Diplomovaná všeobecná sestra. Vyšší odbornou školu jiného zdravotnického zaměření vybralo 7 respondentů (tj. 6 %). 12 respondentů (tj. 10 %) uvedlo, že po studiu na SZŠ půjde pracovat v oboru. Možnost zaměstnání mimo obor vybralo 19 respondentů (tj. 16 %). 6 respondentů (tj. 5 %) uvedlo jako možnost „jiné“ (viz tab. 19 a graf 15).

8 DISKUZE

V této části práce bych ráda shrnula poznatky na základě provedeného kvantitativního výzkumu, který byl realizován pomocí techniky dotazníku. Skupinu respondentů tvořili studenti 4. ročníků SZŠ. Celkem jsme rozdali 140 dotazníků. Z celkového počtu se nám vrátily všechny dotazníky, avšak 20 z nich jsme museli vyřadit pro neúplnost informací či z důvodu zatržení více možností. Pro výzkum bylo použito 120 formulářů. Naším hlavním cílem bylo zjistit povědomí studentů o změnách v kvalifikačním vzdělávání sester. K tomu byly stanoveny čtyři dílčí cíle a k nim sestaveny otázky do dotazníku. Při zpracování dat jsme pracovali s celkovým počtem respondentů.

První otázka se týkala pohlaví respondentů. Zjistili jsme, že nejpočetnější skupinu tvořily ženy (88 %), muži pouhých 12 %.

Zdravotnictví patří mezi výrazně feminizované obory. Podle statistik mezi zdravotními, dětskými a dietními sestrami se min. vyskytují muži. V 97 % výrazně dominují ženy. V porovnání se situací v roce 1998 se počet mužů studující obor všeobecná sestra více než zdvojnásobil (Brožová, 2003, s. 36).

Druhá otázka se týkala kraje, ve kterém respondent studuje. Pro výzkum byli vybrány SZŠ v Olomouci, Šumperku, Kroměříži a v Uherském Hradišti. Školy byly rozděleny podle kraje, ve kterém se nacházejí. Polovina respondentů studovala v olomouckém a druhá polovina ve zlínském kraji.

Cíl 1: Zjistit povědomí studentů o zkrácené formě studia na VOŠZ k výkonu povolání všeobecné sestry

K tomuto cíli se vztahují položky č. 4 – 7. V položce č. 4 jsme se dotazovali studentů, zda vědí, že od 1. září 2017 mohou praktické sestry získat způsobilost k výkonu povolání VS zkrácenou formou studia na VOŠZ. Z celkového počtu 120 respondentů, uvedlo 95 respondentů (79 %), že mají informaci o této skutečnosti. Zbylí respondenti (21 %) tuto informaci nezískali – viz tab. 5 a graf 3. Položkou č. 5 jsme chtěli zjistit, zda studenti vědí, že o zkrácenou formu studia k výkonu povolání všeobecné sestry mohou zažádat i absolventi oboru Zdravotnický záchranář, Porodní asistentka nebo Dětská sestra. Více než polovina respondentů (61 %) toto nevědělo. Pouhých 39 % respondentů tuto informaci získalo – viz tab. 6 a graf 4. Další položka se týkala ukončení zkrácené formy studia na VOŠZ. Ptali jsme se, zda studenti vědí, že absolvent zkrácené formy studia pro výkon povolání VS

získá titul „DiS“ stejně jako absolvent tříletého studia. Pouhých 58 % respondentů je o této skutečnosti informováno. Zbylých 42 % respondentů, neví, že absolventi zkrácené formy studia na VOŠZ získají titul Diplomovaný specialista – viz tab. 7 a graf 5. V položce č. 7 nás zajímalo, zda studenti vědí, že přijímací zkouška ke zkrácené formě studia pro výkon profese VS se bude skládat z anatomie, fyziologie, biofyziky, biochemie a genetiky. Polovina respondentů uvedlo, že ví, druhá polovina nevěděla. Pro upřesnění dat jsme vytvořili další tabulku, ve které jsme vypsali vybrané školy pro podrobnější upřesnění dat. Zjistili jsme, že studenti z olomouckého kraje mají více informací než studenti z kraje zlínského – viz tab. 8 a 9.

Podle výsledků výzkumu, respondenti na položky odpovídali zcela odlišně. Někteří jsou o zkrácené formě studia informovaní více, někteří méně. Důvodem mohou být zcela nové informace, které prostupují pomalu, a student se s nimi teprve seznamuje. Většina studentů ví, že zkrácená forma studia existuje, avšak už neví, jaké jsou požadavky pro tuto zkrácenou formu.

Ke zkrácené formě studia se vyjádřily i profesní organizace a zástupci škol, kteří vyjadřují nesouhlas se schválením novely zákona o nelékařích. Prezidentka ČAS, PhDr. Martina Šochmanová, MBA, tvrdí, že tato změna nepřivede více sester do systému. Obává se omezení pravomocí sester a zhoršení zdravotní péče a uvádí, že zkrácení doby studia jde proti současným trendům v zahraničí, kde se naopak odborná způsobilost VS neustále zvyšuje a podporuje. Na základě zkušeností se kromě toho domnívá, že absolventi zkrácené formy studia nebudou dostatečně psychicky zralí pro náročnou zdravotnickou profesi, což je odradí od práce ve zdravotnických zařízeních (Prezidium ČAS, 2015).

"Změny degradují současné vzdělávání všeobecných sester. Obáváme se, že povedou ke snížení kvality poskytovaných zdravotních služeb v České republice," uvedla děkanka Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity Valérie Tóthová.

Cíl 2: Zjistit povědomí studentů o změnách v kompetencích sester (PS a VS) v souvislosti s novou legislativou.

K tomuto cíli se vztahují položky č. 3, 13, 14, 15 a 16. V položce č. 3 jsme chtěli zjistit, zda studenti vědí, že po absolvování studia se z nich podle nové legislativy stává praktická sestra. 107 respondentů (89 %) získalo tuto informaci, zatímco 13 respondentů (11 %) vůbec netuší, čím se stanou po ukončení studia – viz tab. 4 a graf 2. Položkou č. 13 se dotazujeme na povědomí studentů o zavedení nové vyhlášky č. 391/2017 Sb., která mimo jiné

definuje rozdíl mezi praktickou a všeobecnou sestrou. Více jak polovina respondentů (58 %) tuto informaci nezískalo. Zbýlých 42 % respondentů informováno je – viz tab. 15 a graf 11.

V položce č. 14 nás zajímalo, zda studenti vědí, že jako budoucí praktické sestry mohou poskytovat základní ošetrovatelskou péči bez odborného dohledu VS. Odpověď „ano“ uvedlo 80 respondentů (67 %), zbylých 40 respondentů (33 %) uvedlo odpověď „ne“ – viz tab. 16 a graf 12.

Položkou č. 15 a 16 jsme chtěli získat informace o tom, zda studenti vědí, jaké činnosti mohou jako praktické sestry vykonávat, a jaké činnosti smí vykonávat všeobecná sestra. Studenti měli na výběr z více správných možností. Při zpracování dat se za 100 % považoval celkový počet respondentů, nikoliv počet odpovědí. V položce č. 15 měli respondenti na výběr „odebírat kapilární a žilní krev“ tuto možnost uvedlo 90 respondentů (75 %), tato odpověď je správná. Praktické sestry mohou nově bez odborného dohledu odebírat kapilární a žilní krev, nikoliv jak tomu bylo u zdravotnického asistenta, který veškeré činnosti vykonával jen pod odborným dohledem VS. Další možnost byla „ošetřovat stomie“, tuto odpověď uvedlo 72 respondentů (60 %). Tato odpověď je také správná. Podávat léčivé přípravky formou nitrožilní injekce nebo infuze uvedlo 47 respondentů (39 %). Tato odpověď je nesprávná. Praktická sestra není plně kompetentní k provádění této činnosti. Pečovat o močové katetry pacientů starších 3 let uvedlo 77 respondentů (64 %). Tato odpověď je správná. Další možnost byla „zavádět PŽK pacientům starších 3 let“, u této možnosti jsme zaznamenali 35 odpovědí (29 %). Tato možnost byla nesprávná. Praktické sestry nemohou dle platné legislativy tuto činnost samostatně vykonávat. Poslední možností bylo „provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek“, tuto možnost uvedlo 75 respondentů (63 %). Tato možnost byla také nesprávná – viz tab. 17 a graf 13.

Stejně tak jsme postupovali v položce č. 16, kdy jsme chtěli zjistit povědomí studentů o činnostech všeobecné sestry. Respondenti mohli vybírat z šesti uvedených možností. Možnost „zavádět PŽK pacientům starších 3 let“, uvedlo 101 respondentů (84 %). Tato možnost je správná a většina respondentů tuto možnost uvedlo. Odstraňovat stehy u primárně hojících se ran uvedlo 78 respondentů (65 %), což je odpověď správná, naopak možnost „odstraňovat drény (včetně hrudních a v oblasti hlavy)“ uvedlo pouze 46 respondentů (38 %). Tyto činnosti VS jsou zcela nové a dle platné legislativy je sestra kompetentní vykonávat tyto činnosti bez odborného dohledu na základě indikace lékaře. Další možností je „podávat radiofarmaka“, tuto možnost uvedlo 28 respondentů (23 %). VS není

kompetentní k výkonu této činnosti, nejde-li o nitrožilní injekce nebo infuze u dětí do 3 let věku, pokud není uvedeno jinak. Provádět katetrizaci moč. měchýře uvedlo 92 respondentů (77 %). Tato možnost je správná. VS mohou již u dívek od 3 let věku katetrizovat moč. měchýř, namísto 10 let, jak tomu bylo doposud. Poslední možnost „výplach žaludku u pac. starších 10 let“ uvedlo pouze 35 respondentů (29 %), což je odpověď správná – viz tab. 18 a graf 14.

Z výsledků výzkumu jsme zjistili, že studenti (budoucí praktické sestry) nejsou dostatečně informováni o kompetencích, které jim po absolvování studia náleží. Dále jsme zjistili, že ne všichni studenti jsou informováni o tom, že po absolvování studia se z nich podle nové legislativy stává Praktická sestra/Praktický ošetřovatel, která/ý může vykonávat činnosti bez odborného dohledu, nikoliv jako tomu bylo u zdravotnického asistenta. Důvodem mohou být zcela nové informace se kterými se student teprve seznamuje. Avšak budoucí absolventi by měli vědět, jakou funkci budou zastávat a jaké jim náleží kompetence.

Např. v západních zemích (USA, Španělsko, Velká Británie) je již několik let trendem navyšování kompetencí u všeobecných sester. V těchto zemích mohou všeobecné sestry např. aplikovat léky a očkovací látky bez odborného dohledu lékaře, vydávat recepty pacientům, samostatně léčit rány či se podílet při anesteziích (Hekelová, 2015).

Cíl 3: Zjistit povědomí studentů o výhodách vysokoškolského studia v oboru Všeobecná sestra.

K tomuto cíli se vztahují položky č. 11 a 12. Položkou č. 11 jsme chtěli zjistit, zda studenti vědí, že po absolvování VŠ v oboru všeobecná sestra mohou pokračovat v navazujícím magisterském studiu. Většina respondentů (92 %) tuto informaci získalo. Zbýlých 8 % respondentů o této skutečnosti neví – viz tab. 13 a graf 9. V položce č. 12 nás zajímalo, zda studenti vědí, že po absolvování VŠ v oboru všeobecná sestra mohou najít uplatnění mimo území ČR. 93 respondentů (78 %) toto povědomí má a 27 respondentů (22 %) nikoliv – viz tab. 14 a graf 10.

Těmito položkami jsme chtěli studenty informovat o výhodách vysokoškolského studia a zároveň jim předložit možnosti, které jich po absolvování bakalářského typu studiu mohou čekat.

Cíl 4: Zjistit názory studentů na kvalifikační vzdělávání sester.

K tomuto cíli se vztahují položky č. 8, 9 a 10. Položkou č. 8 jsme se respondentů dotazovali, zda si myslí, že zkrácená forma studia je dostačující pro výkon povolání VS. Respon-

denti měli na výběr z pěti možných odpovědí. Ve většině případů se respondenti ztotožňovali s názorem, že pro výkon povolání VS je zkrácená forma studia dostačující. Pouze 1 respondent uvedl možnost „určitě ne“ a 11 respondentů „spíše ne“ - viz tab. 10 a graf 6.

V položce č. 9 zjišťujeme, zda studenti chtějí nastoupit ke zkrácené formě studia na VOŠZ. Většina respondentů uvedla možnost „spíše ne“ nebo „určitě ne“. Pouze v pěti případech respondenti zatrhli možnost „ano, určitě“ a ve čtrnácti případech uvedli možnost „spíše ano“ – viz tab. 11 a graf 7.

Položkou č. 10 jsme zjišťovali názory studentů na vzdělání všeobecné sestry. Respondenti měli na výběr z pěti možných odpovědí. Nejvíce respondentů (37 %) uvedlo, že všeobecné sestře by mělo stačit jen střední vzdělání (SZŠ). Dále respondenti volili možnost „VOŠZ – DiS (tříletá)“ ve 28 %. Pouze 18 respondentů (15 %) uvedlo za nejvhodnější vzdělání vysokoškolské bakalářské studium. A ve dvou případech jsme zaznamenali i možnost vysokoškolského magisterského studia - viz tab. 12 a graf 8.

Z výsledků výzkumu jsme zjistili, jaké mají studenti názory na kvalifikační přípravu sester. Většina respondentů uvedla, že zkrácená forma studia je dostačující pro výkon povolání VS, ale zároveň neuvažují tuto zkrácenou formu studovat. Většina respondentů uvedlo, že kvalifikační příprava sester by měla probíhat na SZŠ. Důležité je zmínit, že pouze 18 respondentů uvedlo za kvalifikační přípravu sester vysokoškolské bakalářské studium.

Poslední otázka č. 17 je doplňující, kdy jsme chtěli zjistit, kam budoucí absolventi chtějí po SZŠ směřovat. Respondenti měli na výběr z 6 možných odpovědí a jedné možnosti „jiné“. Nejvíce respondentů uvedlo, že po studiu na SZŠ zamíří na vysoké školy (oboru všeobecná sestra nebo jiného zdravotnického zaměření). 20 respondentů chce využít možnosti vyšší odborné školy v oboru DVS. Důležité je zmínit, že pouze 12 respondentů chce nastoupit po škole do zaměstnání a 19 respondentů chce úplně odejít ze zdravotnictví – viz tab. 19 a graf 15.

V porovnání s výzkumem, který realizoval HealthCare Institute na přelomu roku 2016 mezi studenty středních, vyšších odborných a vysokých zdravotnických škol v ČR s cílem zjistit, jaké množství studentů plánuje po ukončení studia hledat zaměstnání v ČR, výsledky prokázaly, že méně než polovina respondentů projevila zájem po dostudování nastoupit do nemocnic. Zbylá procenta studentů buď chtějí pracovat v ambulantním sektoru, farmacii nebo do českého zdravotnictví nemají v plánu nastoupit vůbec. Je tedy zřejmé, že novela Zákona 96 nepřinese zvýšený počet sester do nemocnic (HealthCare Institute, 2016).

ZÁVĚR

Jak již bylo zmíněno v úvodu, vzdělávání sester se od vstupu ČR do EU zásadně změnilo. Došlo k převedení ze středoškolského vzdělávání na terciární úroveň, tzn., že odborná způsobilost pro výkon povolání všeobecné sestry probíhá jen na vysokých či vyšších odborných školách (Brůha a Prošková, 2011, s. 207).

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit povědomí studentů SZŠ o změnách v kvalifikačním vzdělávání sester. Respondenty tvořili studenti 4. ročníků SZŠ oboru zdravotnický asistent/praktická sestra ze zlínského a olomouckého kraje. Pro výzkum byly vybrány školy v Olomouci, Šumperku, Kroměříži a Uherském Hradišti. Výzkumu se zúčastnilo celkem 120 respondentů. K hlavnímu cíli byly stanoveny 4 dílčí cíle. První dílčí cíl se týkal povědomí studentů o zkrácené formě studia na VOŠZ k výkonu povolání všeobecné sestry. Z výsledků výzkumu jsme zjistili, že respondenti na položky odpovídali zcela odlišně. Někteří jsou o zkrácené formě studia informovaní více, někteří méně. Důvodem mohou být zcela nové informace s kterými se student teprve seznamuje. Většina studentů ví, že zkrácená forma studia existuje, avšak už nemá povědomí o tom, co zkrácená forma studia obnáší. Druhým dílčím cílem jsme chtěli zjistit povědomí studentů o změnách v kompetencích praktické a všeobecné sestry v souvislosti s novou legislativou. Z výsledku výzkumu vyplývá, že studenti (budoucí praktické sestry) nejsou dostatečně informováni o kompetencích, které jim po absolvování studia náleží. Neznají kompetence ani všeobecných sester. Dále jsme zjistili, že ne všichni studenti jsou informováni o tom, že po absolvování studia se z nich podle nové legislativy stává praktická sestra/praktický ošetřovatel, která/ý může vykonávat činnosti bez odborného dohledu všeobecné sestry. Třetím dílčím cílem jsme chtěli zjistit povědomí studentů o výhodách vysokoškolského studia v oboru VS. Těmito položkami jsme chtěli studenty informovat o výhodách vysokoškolského studia a zároveň jim předložit možnosti, které je po absolvování bakalářského typu studiu mohou čekat. Poslední dílčím cílem jsme chtěli zjistit názory na kvalifikační přípravu VS. Většina respondentů uvedla, že zkrácená forma studia je dostačující pro výkon povolání VS, ale zároveň neuvažují tuto zkrácenou formu studovat. Ve většině případů se studenti domnívají, že kvalifikační příprava sester by měla probíhat na SZŠ. Pouze 18 respondentů uvedlo za kvalifikační přípravu sester vysokoškolské bakalářské studium. Poslední doplňující otázkou jsme chtěli zjistit, kam budoucí absolventi chtějí po SZŠ směřovat. Nejvíce respondentů uvedlo, že po studiu na SZŠ zamíří na vysoké školy (oboru všeobecná sestra nebo jiné zdravotnické zaměření). 20 respondentů chce využít možnosti vyšší odborné ško-

ly v oboru DVS. Důležité je zmínit, že pouze 12 respondentů chce nastoupit po škole do zaměstnání a 19 respondentů chce úplně odejít ze zdravotnictví. Z dotazníkového šetření jsme zjistili, že úpravou legislativy č. 96/2004 Sb., která prošla změnou hlavně z důvodu nedostatku sester, pravděpodobně nevyhoví těmto požadavkům, neboť z výzkumu vyplývá, že většina studentů nemá o tuto zkrácenou formu zájem.

Důležité je zmínit, že jsme pracovali pouze s malým vzorkem respondentů. Informace jsou poměrně aktuální a studenti nejsou dostatečně obeznámeni o nové změně v legislativě.

Doporučení pro praxi

Na základě analýzy a vyvození závěrů ze získaných dat byl navržen edukační leták, který by měl pomoci studentům SZŠ zajistit lepší informovanost v oblasti kvalifikačního vzdělávání sester. Leták bude přiložen při obhajobě práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AVVNZP, 2016. *Asociace: Snížení nároků na vzdělávání nedostatek sester nevyřeší* [online]. Praha [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: https://avvnzp.webnode.cz/_files/200000012-592a55a228/CTK_2.pdf

AVVNZP [online], 2018a. České Budějovice [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://avvnzp.webnode.cz/>

AVVNZP, 2018b. *Reakce AVVZNP na schválení novely zákona o nelékařských zdravotnických povoláních* [online]. České Budějovice [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <https://avvnzp.webnode.cz/zpravy-a-informace/>

BROŽOVÁ, J., 2003. *Ženy a muži v číslech zdravotnické statistiky*. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. ISBN 80-7280-262-3.

BRŮHA, Dominik a Eva PROŠKOVÁ, 2011. *Zdravotnická povolání*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-661-5.

BUŽGOVÁ, Radka a Ilona PLEVOVÁ, 2011. *Ošetřovatelství I*. Praha: Grada. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3557-3.

ČAS, 2017. *Pracovní skupina pro vzdělávání* [online]. Praha 2 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.cnaa.cz/pracovni-skupiny/pro-vzdelavani/>

EFN, 2012. *European Federation of Nurses Associations* [online]. Copyright 2012 EFN – European Federation of Nurses Associations [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.efnweb.be/>

EUR-Lex, 2013. *Access to European Union law: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU* [online]. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32013L0055>

Florence, 2018. *Nedostatek sester znamená zdravotní rizika pro populaci ČR* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/zpravodajstvi/aktuality/nedostatek-sester-znamena-zdravotni-rizika-pro-populaci-cr/>

FRYDRYŠKOVÁ, Martina, 2015. *Kompetence sester* [online]. Olomouc [cit. 2018-05-13]. Dostupné z:

https://theses.cz/id/8vi0w9/Frydryskova_Martina_Kompetence_sester.pdf. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Zdeňka Mikšová, Ph.D.

HAVELKOVÁ, Kateřina, 2017. Co byste měli vědět o novele zákona o nelékařských zdravotnických povoláních. *Florence* [online]. **2017(9)** [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2017/9/co-byste-meli-vedet-o-novele-zakona-o-nelekarskych-zdravotnickych-povolanich/>

HealthCare Institute, 2016. *Barometr mezi budoucími zdravotními sestrami* [online]. HealthCare Institute Czech Republic [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://www.hc-institute.org/cz/projekty/barometr-mezi-sestrami/barometr-mezi-budoucími-zdravotními-sestrami-2016.html>

HEKELOVÁ, Zuzana, 2015. Změny v kompetencích sester – žhavé téma současnosti. *Florence* [online]. **15(11)** [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2015/11/zmeny-v-kompetencich-sester-zhave-tema-soucasnosti/>

ICN, 2018. *International Council of Nurses* [online]. © 2018 International Council of Nurses [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.icn.ch/>

JIRKOVSKÝ, Daniel a Alexandra ARCHALOUSOVÁ, 2004. Kvalifikační a postkvalifikační vzdělávání všeobecných sester v Evropské unii. *Vojenské zdravotnické listy* [online]. **73(1)**, 4 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: http://www.pmfhk.cz/VZL/VZL%201_2004/Vz11_5.%20Jirkovsky.pdf

Kolektiv autorů, 2015. *Vzdělávání ošetrovatelství ve vybraných zemích Evropské unie* [online]. Střední zdravotnická škola Praha 10 [cit. 2018-04-10]. ISBN 978-80-260-5253-1. Dostupné z: <https://www.szs-ruska.cz/files/sbornik--mobilita-2015.pdf>

KUTNOHORSKÁ, Jana, 2010. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3224-4.

MŠMT, 2017a. *Metodický pokyn* [online]. Praha [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://www.voszbrno.cz/soubory/msmt_metodicky_pokyn_20785_2017_1--f6054.pdf

MŠMT, 2017b. *Pokusné ověřování* [online]. Praha [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://www.voszbrno.cz/soubory/pokusne-overovani-21041_2017-1--f6055.pdf

MŠMT, 2017c. *Seznam VOŠ zdravotnických zařazených do pokusného ověřování* [online]. Praha [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43866/>

MZČR, 2010. *Mezinárodní sesterské organizace* [online]. Praha: KAKTUS Software, spol. s r.o. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/dokumenty/mezinarodni-sesterske-organizace_2239_930_3.html

MZČR, 2017. *Senátoři poslali novelu zákona o vzdělávání sester k podpisu prezidentovi republiky* [online]. Praha 2 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/dokumenty/senatori-poslali-novelu-zakona-o-vzdelavani-sester-k%C2%A0podpisu-prezidentovi-republ_13881_1.html

Nařízení vlády č. 31/2010 Sb., o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-31>

NCO NZO [online], 2018a. Brno [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/cs/organizacni-struktura-nconzo/vedeni-centra>

NCO NZO [online], 2018b. Brno [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/cs/registr>

PLEVOVÁ, Ilona a Regina SLOWIK, 2008. *Vybrané kapitoly z historie ošetrovatelství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta. ISBN 978-80-7368-506-5.

POTTER, Patricia Ann. et al., 2013. *Fundamentals of nursing*. Eighth edition. St. Louis, Mo.: Mosby Elsevier. ISBN 978-0-323-07933-4.

POUZZP, 2018. *O POUZZP* [online]. Brno [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://pouzzp.cz/?page_id=63

Prezidium ČAS, 2015. *Potřebují české sestry další typ vzdělávání “4+1”, o němž se mluví?. Florence* [online]. (10) [cit. 2018-02-18]. Dostupné z:

<http://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2015/10/potrebuji-ceske-sestry-dalsi-typ-vzdelavani-4-1-o-nemz-se-mluvi/>

Rada POUZP, 2015. Stanovisko POUZP k připravovanému vzdělávání sester. *Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků* [online]. Brno [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://pouzp.cz/?p=54>

SVVS, 2016. *Florence: Vznikl Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester* [online]. **2016(10)** [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2016/10/>

ŠNAJDROVÁ, Lenka, 2016. Změna vzdělávání sester: Vlk se nažral a koza zůstala celá. *Medical Tribune* [online]. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://www.tribune.cz/clanek/38568-zmena-vzdelavani-sester-vlk-se-nazral-a-koza-zustala-cela>

ŠNAJDROVÁ, Lenka, 2017. Co v praxi znamená novela zákona o nelékařích? *Medical Tribune* [online]. (17) [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.tribune.cz/clanek/42303-co-v-praxi-znamenava-novela-zakona-o-nelekarich>

TÓTHOVÁ, Valérie, 2014. Potřebuje sestra vysokoškolské vzdělání?. *Kontakt* [online]. **16(3)**, 2 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/administrace/clankyfile/20140926083955953863.pdf>

UTB, [b.r.]. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií: Bakalářský studijní program Ošetrovatelství, studijní obor Všeobecná sestra (prezenční forma)* [online]. Zlín: QCM [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/fhs/struktura/bakalarsky-studijni-program-osetrovatelstvi-studijni-obor>

VRÁNOVÁ, Věra, [b. r.] *Historie a současnost ošetrovatelství* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:R9l3hGqDX1IJ:https://courseware.upol.cz/wps/PA_Courseware/DownloadDokumentu%3Fid%3D41834+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

Vyhláška č. 3/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékař-

ského zdravotnického povolání, ve znění vyhlášky č. 129/2010 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-3>

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění pozdějších předpisů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>

Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55>

Vyhláška č. 391/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, 2017. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-391>

Vysoké školy, 2015. *Porovnání oborů: Všeobecná sestra* [online]. EDUroute [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/porovnani-oboru-vseobecna-sestra>

Zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, 2017. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-201>

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

Zdravotnický deník, 2016. *Asociace: Snížení nároků na vzdělávání nedostatek sester nevyřeší* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

<http://www.zdravotnickydenik.cz/2016/03/asociace-snizeni-naroku-na-vzdelavani-nedostatek-sester-nevyresi/>

Zdravotnický deník, 2017. *Poslanci se vrátili ke vzdělávání sester a hýřili nápady. Systém 4+1 ale zřejmě nakonec projde* [online]. Praha 1: Media Network s.r.o [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://www.zdravotnickydenik.cz/2017/02/poslanci-se-vratili-ke-vzdelavani-sester-a-hyřili-napady-system-41-ale-zrejme-nakonec-projde/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ACENDIO	Association for Common European Nursing Diagnoses, Interventions and Outcomes/ Mezinárodní asociace pro společné evropské ošetrovatelské diagnózy, zákroky a výsledky
aj.	A jiné
apod.	A podobně
AVVNZP	Asociace vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských zdravotnických profesí
b. r.	Bez roku
Bc.	Bakalář
č.	Číslo
ČAS	Česká asociace sester
ČR	Česká republika
ČSČK	Československý červený kříž
ČSR	Československá republika
ČSS	Československá společnost sester
DiS.	Diplomovaný specialista
DVS	Diplomovaná všeobecná sestra
EFN	European Federation for Nursing Associations/ Evropská federace sester
EMBT	The European Group for Blood and Marrow Transplantation/ Evropská skupina pro transplantaci kostní dřeně
EONS	European Oncology Nursing Society/ Evropská onkologická sesterská společnost
EU	Evropská unie
event.	Eventuálně

---

i. v.	Intravenozní
ICN	International Council of Nurses/ Mezinárodní rada sester
ILO	International Labour Organization/ Mezinárodní organizace práce
max.	Maximálně
min.	Minimálně
moč.	Močový
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
N	Celkový počet respondentů
n	Absolutní četnost
např.	Například
NCO NZO	Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
NRZP	Národní registr zdravotnických pracovníků
OSN	Organizace spojených národů
pol.	Polovina
POUZP	Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků
příp.	Případně
PS	Praktická sestra
PŽK	Periferní žilní katetr
r	Relativní četnost
Sb.	Sbírky
sv.	Svatá/ý
SVVS	Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester
SZŠ	Střední zdravotnická škola
Tab.	Tabulka
tj.	To je

---

tzv.	Takzvaný
USA	Spojené státy americké
VOŠ	Vyšší odborná škola
VOŠZ	Vyšší odborná škola zdravotnická
VS	Všeobecná sestra
VŠ	Vysoká škola
WB	World Bank/Světová banka
WENR	Workgroups of European Nurses Researches/ Pracovní skupina evropských sester pro výzkum
WHO	World Health Organization/ Světová zdravotnická organizace
ZA	Zdravotnický asistent
zejm.	Zejména
§	Paragraf
%	Procento

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Počet respondentů z uvedených SZŠ	37
Tabulka 2. Pohlaví respondentů.....	38
Tabulka 3. Kraj studia.....	39
Tabulka 4. Povědomí respondentů o zavedení nové profese „Praktická sestra“	40
Tabulka 5. Povědomí respondentů k výkonu povolání VS zkráceným studiem	41
Tabulka 6. Povědomí studentů o zkráceném studiu pro zdravotnického záchranáře, porodní asistentku nebo dětskou sestru	42
Tabulka 7. Povědomí respondentů o titulu „DiS“ u zkrácené formy studia.....	43
Tabulka 8. Povědomí respondentů o předmětech na přijímací zkoušku ke zkrácené formě studia	44
Tabulka 9. Odpovědi z vybraných SZŠ	44
Tabulka 10. Je zkrácená forma studia dostačující pro výkon povolání VS?	45
Tabulka 11. Uvažujete o zkrácené formě studia na VOŠZ?.....	46
Tabulka 12. Jaké vzdělání by měla mít VS	47
Tabulka 13. Povědomí respondentů o navazujícím magisterském studiu na VŠ	48
Tabulka 14. Povědomí respondentů o uplatnění v zemích EU u absolventů VŠ	49
Tabulka 15. Povědomí respondentů o vyhlášce č. 391/2017 Sb.	50
Tabulka 16. Povědomí respondentů o poskytování oš. péče bez odborného dohledu.....	51
Tabulka 17. Povědomí respondentů o činnostech Praktické sestry	52
Tabulka 18. Povědomí respondentů o činnostech Všeobecné sestry.....	54
Tabulka 19. Kam po studiu na SZŠ	56

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Pohlaví respondentů	38
Graf 2. Povědomí respondentů o zavedení nové profese „Praktická sestra“	40
Graf 3. Povědomí respondentů k výkonu povolání VS zkráceným studiem	41
Graf 4. Povědomí studentů o zkráceném studiu pro zdravotnického záchranáře, porodní asistentku nebo dětskou sestru	42
Graf 5. Povědomí respondentů o titulu „DiS“ u zkrácené formy studia.....	43
Graf 6. Je zkrácená forma studia dostačující pro výkon povolání VS?	45
Graf 7. Uvažujete o zkrácené formě studia na VOŠZ?	46
Graf 8. Jaké vzdělání by měla mít VS	47
Graf 9. Povědomí respondentů o navazujícím magisterském studiu na VŠ.....	48
Graf 10. Povědomí respondentů o uplatnění v zemích EU u absolventů VŠ	49
Graf 11. Povědomí respondentů o vyhlášce č. 391/2017 Sb.	50
Graf 12. Povědomí respondentů o poskytování oš. péče bez odborného dohledu	51
Graf 13. Povědomí respondentů o činnostech Praktické sestry	52
Graf 14. Povědomí respondentů o činnostech Všeobecné sestry	54
Graf 15. Kam po studiu na SZŠ	56

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I:	Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry
Příloha P II:	Odborná způsobilost k výkonu povolání praktické sestry
Příloha P III:	Seznam VOŠZ zařazených do pokusného ověřování
Příloha P IV:	Uznatelnost předmětů praktické sestry
Příloha P V:	Postup pro přijetí studentů do vyššího ročníku vzdělávání
Příloha P VI:	Činnosti všeobecné sestry
Příloha P VII:	Činnosti praktické sestry
Příloha P VIII:	Dotazník pro studenty SZŠ
Příloha P IX:	Žádost o umožnění dotazníkového šetření I
Příloha P X:	Žádost o umožnění dotazníkového šetření II
Příloha P XI:	Žádost o umožnění dotazníkového šetření III
Příloha P XII:	Žádost o umožnění dotazníkového šetření IV

PŘÍLOHA P I: ODBORNÁ ZPŮSOBILOST K VÝKONU POVOLÁNÍ VŠEOBECNÉ SESTRY

§ 5

Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry se získává absolvováním

a) nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester,

b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách,

c) studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšší zdravotnické škole v délce nejméně jeden rok, jde-li o zdravotnického pracovníka, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání praktické sestry, zdravotnického záchranáře, porodní asistentky nebo dětské sestry podle § 5a odst. 1 písm. a) nebo b), byl-li přijat do vyššího než prvního ročníku vzdělávání,

d) vysokoškolského studia ve studijních programech a studijních oborech psychologie - péče o nemocné, pedagogika - ošetrovatelství, pedagogika - péče o nemocné, péče o nemocné nebo učitelství odborných předmětů pro střední zdravotnické školy, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději v akademickém roce 2003/2004,

e) tříletého studia v oboru diplomovaná dětská sestra nebo diplomovaná sestra pro psychiatrii na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

f) studijního oboru všeobecná sestra na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

g) studijního oboru zdravotní sestra, dětská sestra, sestra pro psychiatrii, sestra pro intenzivní péči, ženská sestra nebo porodní asistentka na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 1996/1997, nebo

h) tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004.

(2) Za výkon povolání všeobecné sestry se považuje poskytování ošetrovatelské péče. Dále se všeobecná sestra ve spolupráci s lékařem nebo zubním lékařem podílí na preventivní, léčebné, diagnostické, rehabilitační, paliativní, neodkladné nebo dispenzární péči (Zákon č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

PŘÍLOHA P II: ODBORNÁ ZPŮSOBILOST K VÝKONU POVOLÁNÍ PRAKTICKÉ SESTRY

§ 21b

Odborná způsobilost k výkonu povolání praktické sestry

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání praktické sestry se získává absolvováním

- a)** střední zdravotnické školy v oboru praktická sestra,
- b)** střední zdravotnické školy v oboru zdravotnický asistent, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2018/2019,
- c)** akreditovaného kvalifikačního kurzu praktická sestra po získání středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborné způsobilosti k výkonu povolání ošetřovatele podle § 36,
- d)** akreditovaného kvalifikačního kurzu zdravotnický asistent po získání středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborné způsobilosti k výkonu povolání ošetřovatele podle § 36, pokud akreditovaný kvalifikační kurz byl zahájen do konce roku 2018, nebo
- e)** 6 semestrů akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester nebo 3 ročníků na vyšší odborné škole v oboru diplomovaná všeobecná sestra.

(2) Odbornou způsobilost k výkonu povolání praktická sestra má také zdravotnický pracovník, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání

- a)** zdravotnického záchranáře podle § 18, nebo
- b)** porodní asistentky podle § 6.

(3) Za výkon povolání praktické sestry se považuje poskytování ošetrovatelské péče. Dále se praktická sestra ve spolupráci s lékařem nebo zubním lékařem podílí na preventivní, léčebné, rehabilitační, paliativní, neodkladné, diagnostické a dispenzární péči.

(Zákon č. 201/2017 Sb.)

PŘÍLOHA P III: SEZNAM VOŠZ ZAŘAZENÝCH DO POKUSNÉHO OVĚŘOVÁNÍ

Seznam vyšších odborných škol zdravotnických, které byly zařazeny do pokusného ověřování organizace vzdělávání studentů ve vyšší odborné škole ve vzdělávacím programu Dipl. všeobecná sestra po přijetí do vyššího ročníku než prvního, č.j. MSMT-21041/2017-1 ze dne 1. září 2017

Pořadové číslo	Název školy	Adresa
1	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Praha 4, 5. května 51	5. května 200/51, Nusle, 140 00 Praha 4
2	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Kladno, Havířská 1141	Havířská 1141, 272 01 Kladno
3	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Mladá Boleslav, B. Němcové 482	Boženy Němcové 482/12, Mladá Boleslav II, 293 01 Mladá Boleslav
4	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113	Jiráskovy sady 113, Příbram I, 261 01 Příbram
5	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, České Budějovice, Husova 3	Husova tř. 555/3, České Budějovice 3, 370 01 České Budějovice
6	Vyšší odborná škola zdravotnická Bílá vložka s.r.o.	Zachariášova 2113/3, České Budějovice 3, 370 04 České Budějovice
7	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Plzeň, Karlovarská 99	Karlovarská 1210/99, Bolevec, 323 00 Plzeň
8	Střední zdravotnická škola a vyšší odborná škola zdravotnická Karlovy Vary, příspěvková organizace	Poděbradská 1247/2, 360 01 Karlovy Vary
9	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední škola zdravotnická, Ústí nad Labem, Palachova 35, příspěvková organizace	Palachova 700/35, Klíše, 400 01 Ústí nad Labem
10	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Hradec Králové, Komenského 234	Komenského 234/6, 500 03 Hradec Králové
11	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Trutnov, Procházkova 303	Procházkova 303, Střední Předměstí, 541 01 Trutnov
12	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Havlíčkův Brod	Masarykova 2033, 580 01 Havlíčkův Brod
13	Vyšší odborná škola a Střední škola veterinární, zemědělská a zdravotnická Třebíč	Žižkova 505/2, Podklášteří, 674 01 Třebíč
14	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Žďár nad Sázavou	Dvořákova 404/4, Žďár nad Sázavou 6, 591 01 Žďár nad Sázavou
15	Vyšší odborná škola zdravotnická Brno, příspěvková organizace	Kounicova 684/16, Veverí, 602 00 Brno
16	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Znojmo, příspěvková organizace	Jana Palacha 956/8, 669 33 Znojmo
17	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Emanuela Pöttinga a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Olomouc	Pöttingova 624/2, 779 00 Olomouc
18	Masarykovo gymnázium, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Vsetín	Tyršova 1069, 755 01 Vsetín
19	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola	Broučkova 372, Příluky,

	zdravotnická Zlín	760 01 Zlín
20	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Ostrava, příspěvková organizace	Jeremenkova 754/2, Vítkovice, 703 00 Ostrava

Mgr. Václav Pícl,
náměstek pro řízení sekce vzdělávání

V Praze dne 20. září 2017

(MŠMT, 2017c)

PŘÍLOHA P IV: UZNATELNOST PŘEDMĚTŮ PRAKTICKÉ SESTRY

Seznam předmětů, který stanoví pro uchazeče, kteří získali odbornou způsobilost k výkonu povolání praktická sestra*, minimální požadavky na uznatelnost předmětů

Vzdělávací moduly, které lze uznat v plném rozsahu:

Anatomie
Fyziologie
Biofyzika
Biochemie
Hematologie
Genetika
První pomoc
Etika
Filozofie
Ekonomika a pojišťovnictví
Zdravý životní styl
Ochrana veřejného zdraví
Obecná a vývojová psychologie
Sociální psychologie
Komunikace
Patologie
Mikrobiologie a imunologie
Radiologie a nukleární medicína
Odborná latinská terminologie
Informační systémy ve zdravotnictví
Ošetřovatelství:
- Teorie ošetřovatelství

Vzdělávací moduly, které lze uznat částečně za podmínky, že vzdělávací oblasti, které nebyly součástí předchozího vzdělávání, budou uchazeči absolvovat v rámci studia na VOŠ:

Management
Veřejné zdravotnictví
Zdravotnická psychologie
Základy pedagogiky a edukace v ošetřovatelství
Sociologie
Farmakologie
Výživa a dietetika
Klinická propedeutika
Cizí jazyk (ANJ, NEJ)
Ošetřovatelství:
- Ošetřovatelský proces a potřeby člověka
- Ošetřovatelské postupy
- Multikulturní ošetřovatelství
- Komunitní péče

Ošetřovatelství v klinických oborech:

- Ošetřovatelská péče o nemocné v interních oborech
- Ošetřovatelská péče o nemocné v chirurgických oborech
- Ošetřovatelská péče o dítě
- Ošetřovatelská péče o nemocné v gynekologii a porodnictví
- Ošetřovatelská péče o nemocné s duševními poruchami
- Ošetřovatelská péče o seniory

Odborná ošetřovatelská praxe:

- chirurgické oddělení
- interní oddělení, LDN, ošetřovatelská lůžka pro seniory
- dětské oddělení
- gynekologicko-porodnické oddělení
- intenzivní péče
- psychiatrie
- komunitní péče
- další lékařské obory

**Vzdělávací moduly, které nelze uznat z důvodu, že nejsou součástí RVP oboru vzdělávání
Zdravotnický asistent:**

Zdravotnické právo ve vztahu k ošetřovatelství

Absolventský seminář

Ošetřovatelství:

- Výzkum v ošetřovatelství
- Rehabilitační ošetřovatelství
- Akutní a kritické stavy v ošetřovatelství

Ošetřovatelství v klinických oborech:

- Ošetřovatelská péče o nemocné v neurologii
- Ošetřovatelská péče o nemocné s onkologickými chorobami
- Paliativní péče
- Ošetřovatelská péče v oftalmologii
- Ošetřovatelská péče v otorinolaryngologii
- Ošetřovatelská péče v dermatovenerologii
- Ošetřovatelská péče ve stomatologii

(MŠMT, 2017b)

PŘÍLOHA P V: POSTUP PRO PŘIJETÍ STUDENTŮ DO VYŠŠÍHO ROČNÍKU VZDĚLÁVÁNÍ

Čl. I.

Způsob jednotného postupu pro přijímání do vyššího ročníku než prvního

1. Uchazeč o vzdělávání ve vyšší odborné škole podá přihlášku k přijetí do vyššího ročníku než prvního a doloží doklady o dosaženém vzdělání včetně doložení kurikulárních dokumentů.
2. S ohledem na nejednotnost školních vzdělávacích programů v oboru Zdravotnický asistent a ve vzdělávacím programu Diplomovaná všeobecná sestra akreditovaném pro konkrétní vyšší odbornou školu je nutné, aby si ředitel provedl porovnání kurikulárních dokumentů oborů vzdělání/akreditovaných vzdělávacích programů individuálně.
3. Kurikulárními dokumenty se rozumí u oborů vzdělání s maturitní zkouškou rámcový vzdělávací program příslušného oboru vzdělání a školní vzdělávací program. U vyššího odborného vzdělávání akreditovaný vzdělávací program. U vysokoškolského vzdělávání akreditovaný studijní program. Ředitel může uznat pouze předměty absolvované v předchozím studiu, které odpovídají obsahu vzdělávání v akreditovaném vzdělávacím programu.
4. Na základě porovnání kurikulárních dokumentů rozhodne ředitel školy, které shodné vzdělávací oblasti uchazeč o studium absolvoval v předchozím studiu a následně rozhodne o přijetí/nepřijetí uchazeče do vyššího ročníku vyššího odborného vzdělávání než prvního.
5. Ředitel školy může v rámci přijímacího řízení stanovit vykonání přijímací zkoušky v rozsahu akreditovaného vzdělávacího programu.
6. Stanovení obsahu, termínu, formy a kritéria hodnocení přijímací zkoušky je v kompetenci ředitele školy.
7. Uchazeč může být přijat do vyššího ročníku za předpokladu, že mu jsou uznány všechny předměty ročníků, které neabsolvuje.
8. V odůvodněných případech může ředitel školy využít institutu individuálního vzdělávacího plánu v souladu s ustanovením § 18 školského zákona.

(MŠMT, 2017a)

PŘÍLOHA P VI: ČINNOSTI VŠEOBECNÉ SESTRY

§ 4

Všeobecná sestra

(1) Všeobecná sestra vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem nebo zubním lékařem poskytuje, případně zajišťuje základní a specializovanou ošetrovatelskou péči prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména může

- a)** vyhodnocovat potřeby a úroveň soběstačnosti pacientů, projevů jejich onemocnění, rizikových faktorů, a to i za použití měřicích technik používaných v ošetrovatelské praxi (například testů soběstačnosti, rizika proleženin, měření intenzity bolesti, stavu výživy),
- b)** sledovat a orientačně hodnotit fyziologické funkce pacientů, včetně saturace kyslíkem a srdečního rytmu, a další tělesné parametry za použití zdravotnických prostředků,
- c)** pozorovat, hodnotit a zaznamenávat fyzický a psychický stav pacienta,
- d)** získávat osobní, rodinnou, pracovní a sociální anamnézu,
- e)** zajišťovat a provádět vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve,
- f)** provádět odsávání sekretů z horních cest dýchacích a z permanentní tracheostomické kanyly u pacientů starších 3 let a zajišťovat jejich průchodnost,
- g)** hodnotit a ošetrovat poruchy celistvosti kůže a chronické rány a ošetrovat stomie,
- h)** hodnotit a ošetrovat centrální a periferní žilní vstupy, včetně zajištění jejich průchodnosti,
- i)** pečovat o zavedené močové katetry pacientů všech věkových kategorií, včetně provádění výplachů močového měchýře,
- j)** provádět ve spolupráci s fyzioterapeutem, ergoterapeutem a logopedem ve zdravotnictví rehabilitační ošetrování, zejména polohování, posazování, základní pasivní, dechová a kondiční cvičení, nácvik mobility a přemísťování, nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti pacienta a cvičení týkající se rehabilitace poruch komunikace a poruch polykání a vyprazdňování a metody bazální stimulace s ohledem na prevenci a nápravu poruch funkce těla, včetně prevence dalších poruch z imobility,
- k)** edukovat pacienty, případně jiné osoby v ošetrovatelských postupech, použití zdravotnických prostředků a připravovat pro ně informační materiály,

l) orientačně hodnotit sociální situaci pacienta, identifikovat potřebnost spolupráce sociálního nebo zdravotně-sociálního pracovníka a zprostředkovat pomoc v otázkách sociálních a sociálně-právních,

m) zajišťovat činnosti spojené s přijetím, přemístováním a propuštěním pacientů,

n) poskytovat a zajišťovat psychickou podporu umírajícím a jejich blízkým a po stanovení smrti lékařem zajišťovat péči o tělo zemřelého a činnosti spojené s úmrtím pacienta,

o) přejímat, kontrolovat, ukládat léčivé přípravky, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dostatečnou zásobu,

p) přejímat, kontrolovat a ukládat zdravotnické prostředky¹¹⁾ a prádlo, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu,

q) analyzovat, zajistit a hodnotit kvalitu a bezpečnost poskytované ošetrovatelské péče⁴²⁾,

r) zajišťovat stálou připravenost pracoviště včetně věcného a technického vybavení a funkčnosti zdravotnických prostředků,

s) doporučovat použití vhodných zdravotnických prostředků pro péči o stomie, chronické rány nebo při inkontinenci,

t) doporučovat vhodné kompenzační zdravotnické prostředky pro zajištění mobility a sebeobsluhy v domácím prostředí.

(2) Při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče může všeobecná sestra pod odborným dohledem všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v příslušném oboru nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v příslušném oboru a v souladu s diagnózou stanovenou lékařem nebo zubním lékařem vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. a) až k), o) a p).

(3) Všeobecná sestra může vykonávat bez odborného dohledu na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře činnosti při poskytování preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační, neodkladné, paliativní a dispenzární péče. Přitom zejména připravuje pacienty k diagnostickým a léčebným výkonům a na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře je provádí nebo při nich asistuje nebo zajišťuje ošetrovatelskou péči při těchto výkonech a po nich; zejména může

a) zavádět periferní žilní katetry pacientům starším 3 let,

b) podávat léčivé přípravky¹⁰⁾ s výjimkou radiofarmak, nejde-li o nitrožilní injekce nebo infuze u dětí do 3 let věku, pokud není dále uvedeno jinak,

c) zavádět a udržovat inhalační a kyslíkovou terapii,

- d)** provádět screeningová, depistážní a dispenzární vyšetření, odebírat krev a jiný biologický materiál a hodnotit, zda jsou výsledky fyziologické; v případě fyziologických výsledků může naplánovat termín další kontroly,
  - e)** provádět ošetření akutních a operačních ran, včetně ošetření drénů, drenážních systémů a kůže v průběhu léčby radioterapií,
  - f)** odstraňovat stehy u primárně hojících se ran a drény s výjimkou drénů hrudních a drénů v oblasti hlavy,
  - g)** provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek starších 3 let,
  - h)** provádět výměnu a ošetření tracheostomické kanyly, zavádět gastrické sondy pacientům při vědomí starším 10 let, včetně zajištění jejich průchodnosti a ošetření, a aplikovat enterální výživu u pacientů všech věkových kategorií,
  - i)** provádět výplach žaludku u pacientů při vědomí starších 10 let,
  - j)** asistovat při zahájení aplikace transfuzních přípravků a ošetřovat pacienta v průběhu aplikace a ukončovat ji,
  - k)** provádět návštěvní službu a poskytovat péči ve vlastním sociálním prostředí pacienta,
  - l)** podávat potraviny pro zvláštní lékařské účely⁴⁴).
- (4)** Všeobecná sestra pod odborným dohledem lékaře nebo zubního lékaře může
- a)** aplikovat nitrožilně krevní deriváty¹²),
  - b)** zpracovávat dentální materiály v ordinaci,
  - c)** vykonávat činnost zubní instrumentárky podle § 40 odst. 1 písm. c).
- (Vyhláška č. 55/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

PŘÍLOHA P VII: ČINNOSTI PRAKTICKÉ SESTRY

§ 4a

Praktická sestra

(1) Praktická sestra vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace a v souladu s diagnózou stanovenou lékařem nebo zubním lékařem poskytuje nebo zajišťuje základní ošetrovatelskou péči. Přitom zejména může

- a)** sledovat fyziologické funkce za použití zdravotnických prostředků a získané informace zaznamenávat do dokumentace,
- b)** pozorovat a zaznamenávat fyzický a psychický stav pacienta a schopnost příjmu potravy,
- c)** provádět komplexní hygienickou péči, včetně prevence proleženin,
- d)** rozdělovat stravu pacientům podle diet a dbát na jejich dodržování, dohlížet na dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin, pečovat o vyprazdňování,
- e)** aplikovat zábaly, obklady, léčivé koupele, teplé a studené procedury,
- f)** provádět sociální aktivizaci zejména v rámci péče o seniory,
- g)** pečovat o zajištění psychické pohody, pocitu jistoty, bezpečí a sociálního kontaktu,
- h)** vykonávat činnosti při zajištění herních aktivit dětí,
- i)** provádět ve spolupráci s fyzioterapeutem, ergoterapeutem, všeobecnou sestrou, dětskou sestrou a porodní asistentkou rehabilitační ošetrovatelství, zejména polohování, posazování, základní pasivní, dechová a kondiční cvičení, nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti pacienta a metody bazální stimulace s ohledem na prevenci a nápravu poruch funkce, včetně prevence dalších poruch vyplývajících ze snížené mobility nebo imobility,
- j)** sledovat poruchy celistvosti kůže,
- k)** pečovat o močové katetry pacientů starších 3 let; péčí o močové katetry pacientů se rozumí zejména hygiena genitálu, dezinfekce katetru, výměna močového sáčku,
- l)** ošetřovat periferní žilní vstupy,
- m)** zajišťovat činnosti spojené s přijetím, přemístováním a propuštěním pacientů,
- n)** poskytovat a zajišťovat psychickou podporu umírajícím a jejich blízkým a po stanovení smrti lékařem zajišťovat péči o tělo zemřelého a činnosti spojené s úmrtím pacienta,
- o)** vykonávat činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení léčivých přípravků¹⁰⁾,
- p)** vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení zdravotnických prostředků¹¹⁾ a prádla, jejich dezinfekci a sterilizaci a zajištění jejich dostatečné zásoby,

q) vykonávat činnosti při zajišťování stálé připravenosti pracoviště včetně věcného a technického vybavení a funkčnosti zdravotnických prostředků.

(2) Praktická sestra může vykonávat bez odborného dohledu na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře jednoduché výkony při poskytování zdravotní péče; zejména může

a) podávat léčivé přípravky¹⁰⁾ s výjimkou radiofarmak; léčivé přípravky nemůže podávat formou nitrožilní injekce, infuzí nebo aplikací do epidurálních katetrů a dále u dětí do 3 let věku formou intramuskulární injekce,

b) provádět odsávání sekretů z horních cest dýchacích u pacientů při vědomí starších 10 let a zajišťovat jejich průchodnost,

c) zavádět a udržovat inhalační a kyslíkovou terapii,

d) odebírat kapilární a žilní krev a jiný biologický materiál,

e) provádět vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve,

f) provádět ošetření nekomplikovaných chronických ran, ošetřovat stomie,

g) podávat potraviny pro zvláštní lékařské účely⁴⁴⁾.

(3) Praktická sestra pod odborným dohledem zubního lékaře může

a) zpracovávat dentální materiály v ordinaci,

b) vykonávat činnost zubní instrumentářky podle § 40 odst. 1 písm. c).

(4) Při poskytování specializované ošetrovatelské péče může praktická sestra pod odborným dohledem všeobecné sestry, dětské sestry nebo porodní asistentky vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. a) až l), p) a q).

(5) Při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče může praktická sestra pod přímým vedením všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí, dětské sestry se specializovanou způsobilostí nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. a) až l), p) a q).

(Vyhláška č. 391/2017 Sb.)

PŘÍLOHA P VIII: DOTAZNÍK PRO STUDENTY SZŠ

Vážení studenti,

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění anonymního dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma „Problematika vzdělávání sester“. Dotazník je určen výhradně **4. ročníkům SZŠ oboru Zdravotnický asistent** (nově Praktická sestra).

Dotazník se skládá z uzavřených otázek a jeho vyplnění zabere max. 5 minut.

Pozn. Zakroužkujte prosím pouze jednu odpověď, pokud není uvedeno jinak.

Děkuji za Váš čas a spolupráci,

Eliška Zajíčková, studentka oboru Všeobecná sestra Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

1. Jaké je vaše pohlaví?
  - a) žena
  - b) muž

2. V jakém kraji studujete?
  - a) olomoucký kraj
  - b) zlínský kraj

3. Věděli jste, že po absolvování studia na SZŠ se z Vás podle nové legislativy stává Praktická sestra/Praktický ošetřovatel?
  - a) ano
  - b) ne

4. Věděli jste, že od 1. 9. 2017 mohou Praktické sestry získat způsobilost k výkonu povolání Všeobecné sestry **min. ročním studiem na VOŠZ?** (zkrácená forma studia)
  - a) ano
  - b) ne

(VOŠZ - Vyšší odborná škola zdravotnická)

5. Věděli jste, že o zkrácenou formu studia k výkonu povolání Všeobecné sestry mohou zažádat i absolventi oboru Zdravotnický záchranář, Porodní asistentka nebo Dětská sestra?
- a) ano
  - b) ne
6. Věděli jste, že absolvent zkrácené formy studia na VOŠZ v oboru Diplomovaná všeobecná sestra získá titul „DiS“ stejně jako absolvent tříletého studia?
- a) ano
  - b) ne
7. Věděli jste, že přijímací zkouška ke zkrácené formě studia na VOŠZ pro výkon profese Všeobecné sestry se bude mimo jiné skládat z Anatomie, Fyziologie, Biofyziky, Biochemie či Genetiky?
- a) ano
  - b) ne
8. Myslíte si, že zkrácená forma studia na VOŠZ je dostačující pro výkon povolání Všeobecné sestry?
- a) ano, určitě
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) určitě ne
9. Uvažujete o zkrácené formě studia na VOŠZ pro výkon profese Všeobecné sestry?
- a) ano, určitě
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) určitě ne

10. Jaké vzdělání by podle Vás měla mít Všeobecná sestra?

- a) SZŠ
- b) VOŠz – DiS (tříleté)
- c) VOŠz – DiS (min. roční)
- d) VŠ - Bc.
- e) VŠ – Mgr.
- f) Jiné, uveďte _____

11. Víte, že po absolvování bakalářského typu studia na VŠ v oboru Všeobecná sestra můžete pokračovat v navazujícím magisterském studiu?

- a) ano
- b) ne

12. Víte, že po absolvování VŠ v oboru Všeobecná sestra můžete najít uplatnění v zemích EU?

- a) ano
- b) ne

(VŠ – Vysoká škola, EU – Evropská unie)

13. Věděli jste, že vyšla nová vyhláška č. 391/2017 Sb., která mimo jiné definuje rozdíl mezi praktickou a všeobecnou sestrou?

- a) ano
- b) ne

14. Věděli jste, že Praktická sestra smí poskytovat základní ošetrovatelskou péči bez odborného dohledu Všeobecné sestry?

- a) ano
- b) ne

15. Víte, jaké činnosti smí vykonávat **Praktická sestra** podle nové vyhlášky č.391/2017 Sb.? Vyberte z možností (více správných odpovědí).

- a) odebírat kapilární a žilní krev
- b) ošetřovat stomie
- c) podávat léčivé přípravky formou nitrožilní injekce nebo infuze
- d) pečovat o močové katetry pacientů starších 3 let
- e) zavádět periferní žilní katetr pacientům starších 3 let
- f) provádět katetrizaci moč. měchýře žen a dívek

16. Víte, jaké činnosti smí vykonávat **Všeobecná sestra** podle nové vyhlášky č. 391/2017 Sb.? Vyberte z možností (více správných odpovědí).

- a) zavádět PŽK pacientům starším 3 let
- b) odstraňovat stehy u primárně hojících se ran
- c) odstraňovat drény (s výjimkou drénů hrudních a v oblasti hlavy)
- d) podávat radiofarmaka
- e) provádět katetrizaci moč. měchýře žen a dívek starších 3 let
- f) provádět výplach žaludku u pac. starších 10 let

(PŽK – periferní žilní katetr)

17. Kam chcete směřovat po studiu na SZŠ?

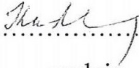
- a) VŠ – Všeobecná sestra
- b) VŠ – jiný zdravotnický obor
- c) VOŠ – Diplomovaná všeobecná sestra
- d) VOŠ – jiný zdravotnický obor
- e) Zaměstnání v oboru
- f) Zaměstnání mimo obor
- g) Jiné, uveďte _____

PŘÍLOHA P IX: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ I

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění dotazníkového šetření na Vašem pracovišti, které bude níže uvedený student realizovat v rámci zpracování bakalářské práce, jejíž součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Ošetřovatelství, studijního oboru Všeobecná sestra (prezenční – kombinovaná forma studia).

Jméno a příjmení studenta	Eliška Zajíčková	
Téma bakalářské práce	Problematika vzdělávání sester	
Vedoucí bakalářské práce	PhDr. Pavla Kudlová, PhD.	
	.... podpis	
Skupina respondentů	Studenti 4. ročníků SZŠ oboru ZA/PS	
Pracoviště	Vyjádření vedoucího pracoviště (nehodící se škrtněte)	Podpis
Střední zdravotnická škola Kroměříž	Souhlasím Nesouhlasím	

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

27-03-2018

Ve Zlíně dne .....

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd -1-

.....
Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka Ústavu zdravotnických věd

Střední zdravotnická škola
Kroměříž
Albertova 4261/25a
767 01 Kroměříž

.....
razítko a podpis zástupce zařízení

PŘÍLOHA P X: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ II

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

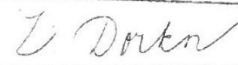
Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění dotazníkového šetření na Vašem pracovišti, které bude níže uvedený student realizovat v rámci zpracování bakalářské práce, jejíž součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Ošetrovatelství, studijního oboru Všeobecná sestra (prezenční – kombinovaná forma studia).

Jméno a příjmení studenta	Eliška Zajíčková	
Téma bakalářské práce	Problematika vzdělávání sester	
Vedoucí bakalářské práce	PhDr. Pavla Kudlová, PhD.	
	 ..... podpis	
Skupina respondentů	Studenti 4. ročníků SZŠ oboru ZA/PS	
Pracoviště	Vyjádření vedoucího pracoviště (nehodící se škrtněte)	Podpis
Střední škola průmyslová, hotelová a zdravotnická Uherské Hradiště	☐ Souhlasím ☐ Nesouhlasím	

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne **- 6 - 04 - 2018** .....

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd -1

.....
Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka Ústavu zdravotnických věd

STŘEDNÍ ŠKOLA PRŮMYSLOVÁ,
HOTELOVÁ A ZDRAVOTNICKÁ UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Mgr. PAVLA KUDLOVÁ
.....
razítko a podpis zástupce zařízení

PŘÍLOHA P XI: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ III

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění dotazníkového šetření na Vašem pracovišti, které bude níže uvedený student realizovat v rámci zpracování bakalářské práce, jejíž součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Ošetrovatelství, studijního oboru Všeobecná sestra (prezenční – kombinovaná forma studia).

Jméno a příjmení studenta	Eliška Zajíčková	
Téma bakalářské práce	Problematika vzdělávání sester	
Vedoucí bakalářské práce	PhDr. Pavla Kudlová, PhD.	
	 ..... podpis	
Skupina respondentů	Studenti 4. ročníků SZŠ oboru ZA/PS	
Pracoviště	Vyjádření vedoucího pracoviště (nehodící se škrtněte)	Podpis
Střední zdravotnická škola Šumperk	☒ Souhlasím ☐ Nesouhlasím	

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne ..... **27-03-2018** .....

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd -1-

.....
Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka Ústavu zdravotnických věd

Střední zdravotnická škola
Š U M P E R K 1
Křižácká 2, PSČ 787 01
IČO: 49851213

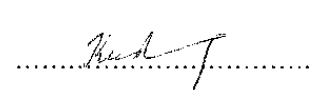
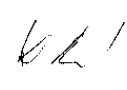
.....
razítko a podpis zástupce zařízení

PŘÍLOHA P XII: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ IV

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění dotazníkového šetření na Vašem pracovišti, které bude níže uvedený student realizovat v rámci zpracování bakalářské práce, jejíž součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Ošetrovatelství, studijního oboru Všeobecná sestra (prezenční – kombinovaná forma studia).

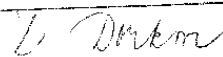
Jméno a příjmení studenta	Eliška Zajíčková	
Téma bakalářské práce	Problematika vzdělávání sester	
Vedoucí bakalářské práce	PhDr. Pavla Kudlová, PhD.	
	 ..... podpis	
Skupina respondentů	Studenti 4. ročníků SZŠ oboru ZA/PS	
Pracoviště	Vyjádření vedoucího pracoviště (nehodící se škrtněte)	Podpis
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Emanuela Pöttinga a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Olomouc	☒ Souhlasím ☐ Nesouhlasím	

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

27-03-2018

Ve Zlíně dne .....

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka Ústavu zdravotnických věd
škola zdravotnická Emanuela Pöttinga
a Jazyková škola s právem státní jazykové
zkoušky Olomouc
Pöttingova 71 00 Olomouc
IČ: 00600938, DIČ: CZ00600938

.....
razítko a podpis zástupce zařízení